

Op te bergen
in de band van
25 en 26 juni 2008

*de leden van de commissie wordt
verzocht hun eventuele opmerkingen
binnen acht dagen na ontvangst aan
de commissiegriffier mede te delen.*

Verslag

van de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid

gehouden op 18 juni 2008

INHOUD

Opening	3
Vaststelling agenda	3
Ontwerp-Begroting OV-bureau Groningen-Drenthe	3
Discussienota invulling "Gezicht van Drenthe"	7
Statenstuk 2008-331, invoering nieuwe Wet ruimtelijke ordening	20
Mededelingen	27
Sluiting	28
Toezeggingen	29

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid, gehouden op 18 juni 2008 in het provinciehuis te Assen:

Aanwezig:

mevrouw J.M. Pannekoek-van Toor (voorzitter)
W.A.R. Boer (PvdA)
L. Bomhof (VVD)
mevrouw K.J. Datema-Klöppling (SP)
H.R. Hornstra (PvdA)
J. Langenkamp (GroenLinks)
J.H. Lammers (CDA)
T.S. Medemblik (ChristenUnie)
A.G.H. Peters (CDA)
mevrouw G. Seinen (CDA)
J. Slagter (PvdA)
mevrouw H. Stoel-Snater (PvdA)
A. Timmerman (VVD)
R. Westerhof (SP)

Voorts aanwezig:

H. Baas (ChristenUnie, gedeputeerde)
J.H. Bats (VVD, gedeputeerde)
mevrouw A. Haarsma (PvdA, gedeputeerde)
mevrouw T. Klip-Martin (VVD, gedeputeerde)
R.W. Munnikma (PvdA, gedeputeerde)
mevrouw J. Stapert (commissiegriffier)

Met kennisgeving afwezig:

J.J. Baltés (VVD)
J.A. van Berkum (ChristenUnie)
K.R. Dijkstra (PvdA)
Th. J. Wijbenga (CDA)
K. Kuipers (GroenLinks)

1. Opening

De VOORZITTER opent de vergadering

2. Vaststelling van de agenda

De agenda wordt conform het ontwerp goedgekeurd en vastgesteld.

3. Brief van 29 april 2008 van OV-bureau Groningen-Drenthe; ontwerp-Begroting 2009

Mevrouw SEINEN merkt op dat in de toelichting op de Begroting 2009 van het OV-bureau wordt gesproken over het Meerjarenexploitatieplan (MEP) 2008-2020. In december 2007 is er een eerste versie van het MEP 2020 door het dagelijks bestuur besproken. Is deze meerjarenvisie ook aan de staten voorgelegd? Verder wordt er betoogd dat sprake is van een groter wordende kloof tussen enerzijds de

beschikbare en anderzijds de benodigde middelen om de geformuleerde ambities vanaf 2010 tot 2020 te kunnen realiseren. De exploitatieoverschotten - enkele miljoenen per jaar - zullen in de voorziening Brede doeluitkering (BDU) worden aangehouden ter gedeeltelijke dekking van het MEP 2020. Toch blijken de beschikbare middelen geen oplossing te bieden voor de verwachte toekomstige tekorten. De colleges zijn schriftelijk geïnformeerd over de problematiek met het verzoek om oplossingsrichtingen mee te geven. Op de volgende vragen wil zij antwoord. Wordt het MEP 2020 nog aan de staten voorgelegd, zodat de staten hun kaderstellende rol kunnen vervullen? Aangezien de dekking van de MEP-doelstellingen voor de komende jaren een probleem blijkt te zijn, zoals blijkt uit de tekstuele toelichting, zou verwacht kunnen worden dat deze tekorten ook in de Begroting zichtbaar worden. Dit is niet het geval. Hoe kan dat? In hoeverre zijn de MEP-ambities reëel? De laatste jaren zijn er exploitatieoverschotten van miljoenen en de BDU-bijdrages moesten herbeschikt worden. Dit blijkt uit de Jaarstukken. Verder is het haar in 2009 opgevallen dat er een hoge onttrekking was van € 10 miljoen, maar dat zal wel te maken hebben met de aanbestedingen.

De heer TIMMERMAN vraagt wanneer de OV-chipcard wordt ingevoerd. Kunnen de risico's voor de negatieve exploitatie en de budgetten bij de veroorzaker van de problemen worden neergelegd, bijvoorbeeld bij het rijk? Is de verhoging van de weerstandscapaciteit met circa € 300.000,- voldoende? Hoe is dat berekend? De lasten en de baten zijn bij de begrotingen niet altijd even goed onderbouwd voor de jaren 2008-2012, zeker niet wanneer wordt gekeken naar de realisatie over 2007. Dat is te lezen op de pagina's 7, 16 en 22. De toelichtingen zijn over het algemeen te algemeen van aard en de indexeringen van 2009-2012 bieden volgens hem een soort van schijnhouvast.

De heer LANGENKAMP merkt ten aanzien van het weerstandsvermogen op dat er vorig jaar is gezegd dat dit wel eens wat minder zou kunnen zijn bij dit soort samenwerkingsverbanden. Het weerstandsvermogen gaat nu juist omhoog en hij is benieuwd waarom dat is.

Mevrouw DATEMA wijst erop dat er op pagina 23 een financieel overzicht staat en daarin wordt Beheer tourbus vanaf dit jaar niet begroot, terwijl er in 2007 nog € 84.205,- voor begroot was. Hoe zit dat? Op pagina 35 staat een zin die haar intrigeert en die zij niet helemaal begrijpt. Voor een ander deel zou een vergroting van de bezetting met circa 0,7 fte gewenst kunnen zijn, waarmee overigens de formatie ongewijzigd blijft. Dat komt op haar over alsof de bezetting wordt vergroot, maar de formatie ongewijzigd blijft. Hoe moet zij dat zien? Zij maakt uit dit stuk op dat de bereikbaarheid voor toeristische parken en gebieden beter wordt. Zij is tegen de splitsing in de concessies. Het personeelsvervoer hoort thuis in het bedrijfsleven. Bedrijventerreinen worden vaak alleen door het personeel bezocht en bedrijven zijn dan ook verantwoordelijk voor het vervoer van hun personeel.

De heer SLAGTER wil graag worden bijgepraat over de stand van zaken met betrekking tot de OV-staking. Hij heeft ook vragen over de bijwerkingen van de stakingen, zoals gezinnen die maandkaarten hebben gekocht en die gedupeerd zijn, maar ook mensen die in dorpen gezinshulp krijgen zijn door hulp verstoken omdat de hulp deze mensen niet meer kan bereiken met het openbaar vervoer. Zijn die problemen in beeld en zijn er gesprekken met Icare daarover? Het Jaarplan 2009 bestaat voornamelijk uit het implementeren van nieuwe aanbestedingen als die allemaal goed verlopen. Het belangrijkste dat erin staat gaat over het MEP, waarvan wordt gezegd dat er ambities zijn die waargemaakt moeten worden, terwijl de financiering nog lang niet rond is. Hij is benieuwd welke bewegingen er op dat gebied zijn, want anders ontstaan daar zeker problemen. Er wordt nog iets genoemd over de kwaliteit van het OV-bureau. Hij is daar benieuwd naar, want er wordt gezegd dat een verdere professionalisering nodig is. Hoe is de stand van zaken nu, wat zijn de tekortkomingen en waar moet er verbeterd worden, zodat er volgend jaar kan worden getoetst dat er daadwerkelijk verbeteringen zijn? Het percentage als doelstelling voor groei van het aantal reizigers kan best worden opgewaardeerd. In het begin zijn er hoge doelen gesteld, maar de laatste twee jaar moest genoeg worden genomen met minimale groei. Daar wil hij weer een schep bovenop doen.

De heer BATS antwoordt dat vandaag een brief van het OV-bureau voorligt om zienswijzen te geven op de Begroting die voorligt. Dat wordt direct gevraagd aan de commissie en spreker zal meenemen naar de vergadering van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur van het OV-bureau dat op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) de Begroting dient te worden vastgesteld. De systematiek van boekhouden is een andere systematiek en kent andere tempi dan op basis waarvan de provinciale en gemeentelijke administraties worden bijgehouden. De ruis kan hem dus zitten in het verschil in boekhoudkundige systematiek. In het MEP worden de ambities op basis van financiële gegevens naar voren gebracht. Die ambities zijn groter dan de gelden die op dit moment beschikbaar zijn. Het bestuur van het OV-bureau heeft voor de komende jaren een aantal ambities vastgesteld die passen bij een gemeenschappelijke regeling. Die ambities moeten op geld worden gezet en er zullen, gelet op de op het OV-bureau aanwezige weerstandscapaciteit, alleen al op basis van die financiële gegevens keuzes moeten worden gemaakt. Die keuzes worden aan de commissie voorgelegd. Autonoom kan het MEP worden vastgesteld en dat wordt aan de commissie voorgelegd. Indien die wensen op geld worden gezet, dan zal het college bij de reguliere begrotingen bij de staten terugkomen, want er is nu eenmaal een tekort. Dat zal het college dus doen aan de hand van het MEP. Het college zal het MEP aan de staten voorleggen ten behoeve van de financiële dekking van de ambities die erin staan. Bij aanvang van het OV-bureau is afgesproken dat er een weerstandsvermogen zou zijn met een bepaalde omvang. Dat moet omdat de WGR dat vraagt van het OV-bureau en bovendien is dat belangrijk en noodzakelijk om risico's op te kunnen vangen. Als er risico's ontstaan, moeten deze door het weerstandsvermogen van het OV-bureau kunnen worden afgedekt. Het weerstandsvermogen is op dit moment hoger dan strikt genomen noodzakelijk en voorgeschreven is door de wet. De colleges van de stad en de provincie Groningen en de provincie Drenthe hebben toestemming gegeven om de komende jaren de ambities die in het MEP zijn neergelegd voor een belangrijk deel met het weerstandsvermogen te financieren. Dat is gemeld aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Indien BDU-geld niet wordt opgemaakt, dient dat normaal gesproken terug te worden gegeven aan het rijk, maar als dat geld op plannen wordt gezet en binnen een bepaalde tijd wordt besteed, kan dat wel. Voor 2009 en na 2010 loopt het weerstandsvermogen naar beneden vanwege de ambities die er in het openbaar vervoer zijn. De commissie ziet dan ook dat de weerstandscapaciteit gaat afnemen omdat simpelweg de ambities voor het openbaar vervoer worden ingevuld. Daar is tijd voor nodig geweest en het OV-bureau is in dat opzicht iets nieuws. Die ambities wil het college graag realiseren en dat is ook tegen de staatssecretaris gezegd. Zo wil de PvdA een groei van 5% van het openbaar vervoer en daar wil spreker wel een handtekening onder zetten, sterker hij wil dit zelfs wel 10% laten groeien. Daar wordt deels de weerstandscapaciteit voor ingezet, maar deels vindt hij het volstrekt onterecht dat de indexering wordt verlaagd tot de helft van de afgelopen jaren, zodat het rijk kennelijk ook een groei ambieert, maar tegelijkertijd de rijksmiddelen verlaagt. Voor wat betreft de stakingen en in het debat dat daarover heeft plaatsgevonden, merkt spreker op dat het college heeft aangegeven dat alles wat er nu is gebeurd bij de staking en waarin ook het rijk een taak heeft te vervullen, slecht is voor de groei van het openbaar vervoer, want mensen worden de auto weer ingejaagd. Dat is wat niemand wil. Mevrouw Seinen heeft het antwoord al gegeven op de vraag over de onttrekking van € 10 miljoen voor 2009, want dat is inderdaad wat er aan de orde is. Spreker weet niet wat de stand van zaken met betrekking tot de OV-chipcard is. De provincies willen een zo snel mogelijke invoering ervan en spreker is daar helemaal klaar voor. Als de OV-chipcard wordt ingevoerd, moet deze landsbreed worden ingevoerd. Het kan niet zo zijn dat iemand die in een trein in Groningen stapt of in de bus vanuit Loppersum met een apart treinkaartje in de trein stapt, vervolgens weer een aparte treinkaart nodig heeft en dan ergens anders met de OV-chipcard van Nijeveen naar Meppel verder moet. Dat is wat hem betreft niet de bedoeling. De staatssecretaris worstelt op dit moment met de Tweede Kamer over de invoering van de OV-chipcard, maar de provincie is er klaar voor.

De heer TIMMERMAN vraagt waarom het bedrijfsleven wel de chipknip kan invoeren en deze provincie niet.

De heer BATS antwoordt dat hij een paar weken geleden in IPO-verband een aantal regiotramprojecten aan het bekijken was in Frankrijk. Daar liep iedereen met een chipcard en niemand vraagt zich af hoe het daar zit met de veiligheid. Dit is dus verworden tot een dossier van deze staatssecretaris die daar geweldig mee worstelt en waarvan de gemeenten zeggen dat het ingevoerd kan worden. Gemeenten vragen het rijk dus om de verantwoordelijkheid in te nemen en daar regie op te voeren. Spreker snapt de opmerking van de SP over opsplitsing van percelen niet. Hij snapt wel dat de SP vanuit haar filosofie tegen marktwerking is, maar hij heeft vooral de drie percelen die op dit moment actueel zijn teruggebracht tot één perceel op het oog. De diffuse discussie rondom de WMO-percelen is eigenlijk alleen maar een meer centrale gedachte over het openbaar vervoer, inclusief het WMO-vervoer. Het worden dus wezenlijk minder percelen dan in de oude situatie. Hij snapt die opmerking dan ook echt niet. De informatie die spreker op dit moment heeft over de staking is dat partijen eruit zijn, maar wachten op een signaal van de staatssecretaris. Het signaal dat spreker gisteren heeft gekregen, is dat het erop lijkt dat de staatssecretaris bereid is om alsnog de teruggedraaide indexering die de kamer op 1,1% had gezet, terwijl de gemeente zelf wel graag op 2,1% had gezeten, alsnog te verhogen. De staten moeten echter zeker nog een slag om de arm nemen. De staatssecretaris lijkt ook toe te staan dat een kleine verhoging van de OV-prijs wordt toegestaan. De provincies hebben vorig jaar om 1 of 2% gevraagd, maar dat is toen door de kamer teruggedraaid omdat dit niet noodzakelijk werd gevonden. Spreker vindt dit wel noodzakelijk, want de prijzen stijgen ook voor deze provincie. Hierin lijkt dan ook schot te komen. Hij verwacht dan ook een positief signaal en daarmee zal de staking definitief van de baan zijn. De provincie Drenthe heeft in de afgelopen perioden naast de reguliere indexering € 1,25 miljoen extra bijgedragen om die indexering op 3,5% te zetten, om zodoende de vervoerders de ruimte te geven en rekening te houden met alle aspecten die er in de praktijk en de markt plaatsvinden. Spreker is ook graag bereid om eenzelfde slag volgend jaar te maken, afhankelijk van wat de markt op dat moment doet. Met andere woorden, spreker is niet gevoelloos voor wat er zich in de markt afspeelt, maar er moet wel rekening worden gehouden met het feit dat het hier om aanbestedingstrajecten gaat waarbij de vervoerders verantwoordelijk zijn voor alle aspecten rondom CAO's en eventuele arbeidsconflicten.

TWEEDE TERMIJN

Mevrouw SEINEN hoorde de heer Bats zeggen dat het dagelijks bestuur van het OV-bureau gaat beslissen over het MEP, dat nog wel aan de staten wordt voorgelegd. De afgelopen jaren waren er exploitatieoverschotten, maar nu ligt er het MEP boordevol ambities. Op voorhand wordt colleges door het OV-bureau gevraagd om mee te denken over oplossingsrichtingen en te bezien hoe de ambities kunnen worden waargemaakt. Wat moet er gebeuren om het OV-bureau voldoende toe te rusten om ook daadwerkelijk de voornemens die er nu liggen te realiseren? Wat moet er gebeuren om de professionaliseringsslag van het OV-bureau te realiseren? Wanneer krijgen de staten het MEP voorgelegd?

Mevrouw DATEMA heeft op haar twee vragen nog geen antwoord gehad.

De heer SLAGTER heeft een vraag gesteld over het OV-bureau en de professionalisering, maar die vraag heeft mevrouw Seinen al gesteld. Daarnaast heeft hij gevraagd naar de gevolgen van de staking voor bepaalde doelgroepen in de samenleving en of daar aandacht voor is vanuit het OV-bureau.

De heer BATS antwoordt dat, toen het OV-bureau een aantal jaren geleden begon, er een aantal ambities is neergelegd. Daar is toen geld voor gereserveerd en een van de doelstellingen was om het openbaar vervoer in Drenthe te laten groeien. Daar heeft de provincie in de afgelopen jaren tijd voor nodig gehad. Die tijd was nodig om de organisatie op poten te zetten en om met de vervoerders een relatie op te bouwen die ertoe leidt dat er een zo optimaal mogelijk openbaar vervoer komt. Dat wordt niet alleen bereikt met het piep- en knijpsysteem, oftewel het bonus-malussysteem, maar doordat vervoerders meedenken over een beter openbaar vervoer. Waarom is het dan in de afgelopen jaren slecht of minder gegaan? Het is niet slechter of minder gegaan, want vanaf de start van het OV-bureau is het ten opzichte van de periode daaraan voorafgaand steeds beter gegaan. De provincie heeft alleen enorme ambities

met het openbare vervoer op alle fronten en dat geldt zowel kwantitatief als kwalitatief. Er is dus een breed scala aan doelstellingen neergelegd voor de komende jaren. Daar is meer voor nodig dan alleen geld, want het gaat niet alleen om geld. Daarover wordt de discussie met de staatssecretaris gevoerd en de komende jaren zullen met de staten en de gemeente Groningen discussies worden gevoerd over de vraag of deze partijen ook bereid zijn deze ambities waar te maken. Intern binnen het OV-bureau zal een aantal professionaliseringslagen moeten worden gemaakt. Zo is vorig jaar de exploitatie van de spoorlijn Emmen-Zwolle overgenomen en dat vergt extra expertise. Spreker moet dat nog met de provincie Overijssel bespreken en is er groot voorstander van om die spoorlijn onder het beheer van het OV-bureau te leggen. Dat vraagt extra expertise en er kan ook voor worden gekozen om dit binnen het provinciehuis te houden. Dat zijn de worstelingen waarmee een ieder moet leven en dat wordt dan ook bedoeld met die professionaliseringslag. Op dat moment staat er echt een bureau dat dingen voor de provincie kan doen en dat leidt tot goed openbaar vervoer. Spreker ziet niet in de Begroting dat het beheer van de tourbus ophoudt. De tourbus als zodanig blijft bestaan en de kosten die er zijn geweest voor het beheer van de tourbus vallen niet meer onder de provinciale baten, dus wat daar vanuit het perspectief van het openbaar vervoer en toerisme is gezegd, is dat dit voor Drenthe zo belangrijk is dat dit voor rekening van de provincie wordt genomen en dat daar weinig baten uit voortvloeien. Vooral voor de extra concessies zal er een aantal inspanningsverplichtingen worden verwacht van het OV-bureau. Dat vergt gewoon extra capaciteit. Wat daarna niet meer hoeft, want er komt voor een perceel in principe een aanbesteding of concessie voor acht jaar, is dat de ruimte die er daarna komt omdat er nu wordt geïnvesteerd in de aanbesteding wordt aangewend, want die ruimte valt dan vrij. Hij hoopt en verwacht dat die actie min of meer budgettair neutraal kan verlopen, aangezien er pieken zitten in het werk van het OV-bureau. Dat zal heel veel beslag leggen in de komende jaren. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de kwetsbare groepen in Drenthe en een van de punten in de nota voor het hoger beroep bij de voorzieningenrechter is het volgende. Toen de provincie aangaf dat de maatschappij werd verstoord door deze staking, is een aantal aspecten aangedragen, zoals de mbo'ers die examen moesten doen, maar vooral dat de ouderen en kwetsbaren in de ijlere gebieden van Drenthe hier de dupe van worden. Dat werd niet volledig teruggevonden in de uitspraak aangezien er alleen in de spijtstijden moest worden gereden. Voor hem was dat wel een argument om zo snel mogelijk die bussen weer te laten rijden. Hij hoopt dat dit vanaf vandaag en morgen weer echt in vol ornaat gaat rijden.

Mevrouw SEINEN heeft niet gezegd dat het de afgelopen periode minder ging met het OV-bureau, maar dat er in de afgelopen jaren exploitatieoverschotten waren en dat de ambities die er waren in het verleden kennelijk niet allen zijn uitgevoerd. Nu er in de toekomst nog een flinke schep bovenop gaat, is het college dan daartoe voldoende toegerust? Wanneer zal het MEP aan de staten worden voorgelegd?

De heer BATS weet niet precies wat zijn positie is als dagelijks bestuurder in relatie tot de rol van de staten.

De heer BATS zegt toe formeel juridisch uit te zoeken of en wanneer het MEP aan de Staten wordt voorgelegd. Hij zal dit vervolgens terugkoppelen aan de commissie.

4. Discussienota Invulling "Gezicht van Drenthe", vertaling resultaten fase 1 naar strategische discussiepunten en onderzoeksvragen voor fase 2, toegezonden bij brief van gedeputeerde staten van 29 mei 2008

De heer OVERVLIET spreekt in namens de Stichting Ecodomus. Hij vraagt aandacht voor een plan dat misschien is in te passen in het omgevingsbeleid van de provincie, dat wordt gevormd. In Zuidwolde komt al jaren een groep mensen bij elkaar die enthousiast zijn over ecologisch bouwen en leven en een uitvloeisel van deze groep is de oprichting van de Stichting Ecodomus. Deze stichting houdt zich bezig met het bevorderen van ecologisch bouwen, dus niet het bouwen zelf. Binnen deze groep is ook veel belangstelling om aan de slag te gaan en om samen een project te realiseren. Dat is een project in het kader van collectief opdrachtgeverschap. Binnen het verband van een vereniging of stichting kan een woonomgeving worden gerealiseerd met de volgende karakteristieken.

Er wordt gebouwd met natuurlijke, liefst lokaal voorhanden zijnde materialen en met een minimale ecologische voetafdruk. Landschappelijk wordt het gebouw zoveel mogelijk ingepast, is er sprake van organische vormgeving, gezamenlijke gronden (marken) voor bos-, land- en tuinbouw en ruimte voor het houden van dieren, gezamenlijke voorzieningen voor energieopwekking en opslag zodat sprake is van CO₂-neutraliteit bij het gebruik maken van allerlei andere technieken en gewassen, een gesloten en milieuvriendelijke afvalwaterhuishouding en wat dies meer zij. Deze groep is geen zweverige, geitewolensokkenclub, maar bestaat uit praktische mensen die de handen uit de mouwen steken en die elkaar enthousiasmeren en helpen om samen een bepaalde woon-wijze te realiseren die als voorbeeld kan dienen voor veel meer mensen. Een dergelijk project kan een goede uitstraling hebben naar veel meer mensen toe. Hij is bereid om daar aandacht aan te geven. Om zoiets te realiseren is ruimte nodig en ook toestemming, maar particulieren zijn geen projectontwikkelaars en verwerven geen gronden die ooit voor een dergelijk doel gebruikt zouden kunnen worden. Wanneer de overheid dit soort initiatieven gerealiseerd zou willen zien, dan pleit spreker ervoor dat de overheid daarin actief handelt. Hij vraagt om dit soort projecten in te gaan passen in het formuleren van een nieuw omgevingsbeleid. Wellicht dat de provincie een proefproject kan overwegen waarbij overheid en bewoners samenwerken en een goed voorbeeld wordt gerealiseerd.

De heer LANGENKAMP vraagt of de heer Overvliet het idee heeft dat dergelijke projecten nu niet worden ingepast in het omgevingsbeleid.

De heer OVERVLIET antwoordt dat hij een stuk heeft gelezen waarin veel is samengevat over allerlei onderzoeken die zich in de fase van het praten bevinden en dan heeft hij projecten zoals hij die bedoelt niet zozeer kunnen terugvinden. Wel kan hij deze vorm van wonen inpassen in zaken die daar staan, maar niet als zodanig. Het staat er dan ook niet expliciet in, terwijl het om een heel expliciete vorm van wonen en leven gaat.

De heer HORNSTRA vraagt hoe hij deze inspraakreactie precies op waarde moet schatten. Vraagt de heer Overvliet alleen aandacht voor projecten als deze of biedt de Stichting Ecodomus zich aan om de provincie daar waar mogelijk is van advies te dienen?

De heer OVERVLIET antwoordt dat van beide sprake is. Het realiseren van een dergelijk project zou kunnen passen in het omgevingsbeleid dat wordt geformuleerd, maar op kortere termijn zou de stichting zoiets willen realiseren, maar daar is wel hulp bij nodig want dat kan hij niet alleen.

De heer HORNSTRA vraagt of dan wordt bedoeld dat de Stichting Ecodomus advies en bijstand kan geven bij gemeentelijke projecten over hoe het ook zou kunnen worden gedaan.

De heer OVERVLIET antwoordt dat hij met een aantal ambtenaren heeft gesproken die uiteindelijk de weg wel schetsen, maar waarmee hij er niet uit kwam. Daarom kwam spreker ook bij de provincie terecht. Het gaat hierbij om een initiatief dat in het buitengebied zou moeten plaatsvinden en daar past provinciaal beleid bij.

De heer LAMMERS vraagt of de Stichting Ecodomus bij de laatste nieuwbouw in Zuidwolde geprobeerd heeft van start te gaan. Waren er beperkingen in het ruimtelijk beleid waardoor dat niet kon?

De heer OVERVLIET antwoordt dat de stichting Ecodomus zich bezighoudt met promotie van ecologisch bouwen en dat is breder dan wat spreker zojuist heeft geschetst. Dat kan dus heel goed in een nieuwbouwwijk, stad of dorp en is in Zuidwolde niet gebeurd omdat de ambitie van de gemeente niet helemaal overeenkwam met de wensen van de stichting Ecodomus. Die vraag zou de stichting Ecodomus zelf echter beter kunnen beantwoorden.

De VOORZITTER wijst erop dat wordt begonnen met het bespreken van hoofdstuk 3, waarin een weer-gave wordt gegeven van de reacties van de groepen waarmee is gesproken. Daaruit komt een rode draad naar voren waaraan een aantal stellingen is verbonden. Daarna volgen de uitwerkingsvragen en het gaat daar vooral om. Zij vraagt de commissie vooral te kijken of die uitwerkingsvragen compleet zijn, of daar alles in zit en of de commissie de stellingen deelt of niet.

De heer SLAGTER wijst erop dat het eerste hoofdstuk gaat over de procesbeschrijving en fase 1 nadert het einde. De keuze van het traject heeft positieve kanten en dat houdt allereerst in dat de betrokkenheid van burgers, bestuurders en instanties is gezocht en dat is positief. Daardoor wordt de Drentse situatie van meerdere kanten belicht. Er is meer zicht op wat van belang is voor Drenthe en waar het met Drenthe naartoe zou moeten. Er zijn ook momenten van alertheid, want er is sprake van een kruiwagen vol met verschillende meningen. Dat is op zich heel democratisch, maar welke mening gaat nu het zwaarst wegen? Het hanteren van de zeef is dan ook niet makkelijk en het stuk dat voorligt is in die zin diffuus dat de vraag is wat de politieke waarde ervan is. Het is ook meer een technisch document, want rijdende de wagen wordt gekeken of de wagen voldoende is gevuld. Hoe dienen statenleden om te gaan met bestuurlijke verantwoordelijkheden? Dat is een lastige vraag. Het tweede punt betreft de vraag of die kruiwagen voldoende is gevuld. Er worden ook bouwstenen gevormd, wat pakketten met kennis zijn die samengesteld worden op onderwerpen en daar heeft hij nog geen weet van. Het kan dus best zijn dat er gedubbeld gaat worden, maar dat hoort hij dan wel. Het eerste punt dat hij wil noemen is het aangeven van de kernkwaliteiten van Drenthe. Er wordt heel duidelijk gezegd dat het waardevol is om deze te benoemen. Het gaat dan vooral ook over de kleinschaligheid, de oorspronkelijkheid en noaberschap. Hij geeft aan dat ervoor gewaakt moet worden om te klein te gaan denken. Er is wat hem betreft een helikopterview nodig en er moet ook worden gekeken naar innovaties. In het huidige POP II ligt ook een stevige basis van kernwaarden. Worden deze meegenomen naar fase 2? Het zou zonde zijn om deze over te slaan. Over het onderwerp Wonen zou hij graag bij de nadere uitwerking van de bouwstenen vooral een onderzoek willen doen naar het bundelingsbeleid en de regionale benadering. Daarbij moet er gekeken worden of de samenwerking tussen de gemeenten tot stand kan worden gebracht. Hoe moeten de exploitatiemogelijkheden op regioniveau worden gehanteerd? Een van de moeilijke dingen bij woningbouw is namelijk dat de gemeentelijke begrotingen nogal verweven zijn met de inkomsten van de bouwlocaties. Dat stuurt vaak ook de bouwplannen van gemeenten en dat is een belangrijk aspect om mee te nemen. Verder moet er bij woningbouw vooral op zoek worden gegaan naar de combinaties met de wateropgave, duurzaamheid en de roodgroen-strategie. De overgangsgebieden tussen steden en dorpen, tussen wonen en landschap, moeten aan een nadere studie worden onderworpen en er moeten modellen worden uitgewerkt hoe daarmee om te gaan. Is er meer dan alleen maar het contourenbeleid? Bij de woningbouw wordt de marktvaart naar voren gebracht. Hij verzoekt bij verder onderzoek daar ruim mee om te gaan en dit ruim op te vatten, want er moet een selectie plaatsvinden naar behoefte, zoals voor starters en sociale woningbouw, maar ook naar strategisch beleid in de zin van diversiteit van woonvormen. Indien bepaalde mensen naar Drenthe moeten worden getrokken dan moet daar specifiek en gericht voor worden gebouwd. Ten aanzien van wonen, werken en bedrijventerreinen wil hij de aspecten van mobiliteit en duurzaamheid ook in het voorliggende stuk meenemen. Hij is benieuwd naar nieuwe en innovatieve oplossingen voor het combineren van wonen en werken en dat heeft vooral te maken met mobiliteit. Wat de hele lijn betreft wil hij dat de integraliteit wordt bewaard, vooral daar waar het een meerwaarde gaat bieden. Hij denkt daarbij aan de stedelijke ontwikkeling, waar wonen, werken, onderwijs en verkeer tegelijkertijd voorkomen. Dat geldt vooral voor de regionale benadering in Zuidoost- en Zuidwest-Drenthe en zorg en welzijn. Een belangrijk basiselement in de Drentse ontwikkelingsstrategie in deze nota is behoud versus dynamiek. Nu is behoud vaak een van de makkelijkere opdrachten, want dan hoeft er alleen maar te worden behouden. Hij maakt zich dan ook zorgen om de dynamiek. Hij zou een echt evenwicht willen handhaven en die dynamiek moet dan ruimte krijgen bij de verdere ontwikkelingen op het vlak van kwaliteit van wonen, werk, bedrijvigheid en de agrarische sector. In het algemeen wil hij bij de dynamiek ook melden dat bij de Drentse ambities voldoende scherpte moet worden aangebracht. De lat moet niet te laag worden gelegd. De trends die zich in de samenleving afspelen op korte en lange termijn moeten goed worden doorgedacht. Dat geldt voor de

nationale, Europese en mondiale schaal, want hij wil niet alleen de Drentse bril, maar ook de buitenwereld erbij betrekken.

Bij trends heeft hij het over een doorkijk van vijftien jaar in de toekomst. Dan gaat het over wonen en demografische ontwikkelingen, waarbij het woord krimp natuurlijk weer onvermijdelijk is. Verder is er de landbouw, bedrijvigheid, technologie, de integrale aanpak van wonen en werken, wonen op het platteland en slow living. Naar deze elementen zou hij graag nader onderzoek willen laten doen. Als laatste gaat het om de economische ontwikkelingsmogelijkheden van het buitengebied, wat een relatie heeft met leefbaarheid en wonen. Er wordt een opmerking gemaakt over de onderwijsvoorzieningen in Drenthe. Hij verzoekt om een bredere kijk op onderwijsmogelijkheden dan er in de nota staat. De nota is gericht op de grote steden buiten Drenthe en daar is het hoger onderwijs goed vertegenwoordigd. Spreker wil ook graag kijken of er een autonome versterking binnen Drenthe kan worden meegenomen op dit punt. Er is een apart hoofdstuk over de gezondheidseconomie. Dat wordt als een van de economische peilers benoemd. Hij vraagt ook hier om nader onderzoek, want van de experts heeft hij begrepen dat zij er niet hetzelfde over denken. Het zou teveel zijn gebaseerd op aannames en er moet ook worden gekeken welke uitstraling dat Drenthe zal geven als er een eenzijdige gerichtheid ontstaat op ziekenhuizen, zorg en ouderen of op toerisme en jongeren. De experts gaven dan ook aan dat er van een bredere economische insteek moet worden uitgegaan en zij hebben het dan ook over een palet aan ontwikkelingen voor Drenthe. Ten aanzien van klimaat en energie wil hij in het Wro-beleid een duidelijke link zien tussen de plannen met betrekking tot klimaat en energie en de ruimtelijke invulling in Drenthe. In het desbetreffende rapport wordt dat ook op die manier genoemd, maar het is goed om het nog eens duidelijk naar voren te brengen. Ten aanzien van de relatie tussen POP II en de nieuwe Structuurvisie zag hij in het document dat 39 leerpunten uit de evaluatie van POP II worden meegenomen en daar kan hij zich wel in vinden. Welke rol speelt nu de inhoud van POP II bij de verdere ontwikkeling van de Structuurvisie? Is het een soort grondlegger? In het huidige POP worden zones, contouren gehanteerd. Worden deze benaderingen ook meegenomen in de route naar de nieuwe Structuurvisie?

De VOORZITTER heeft gehoord dat de heer Slager nader onderzoek gewenst acht naar de bundeling van hoe gemeenten kunnen samenwerken op het gebied van wonen, de wateropgave en de duurzaamheid, de studie naar overgangsgebieden tussen dorp en platteland en de/het markt vraag/strategisch beleid. Op het gebied van bedrijventerreinen vraagt de heer Slagter om onderzoek naar de mobiliteit en bereikbaarheid van bedrijventerreinen, op het gebied van landbouw onderzoek naar nieuwe technologieën, op het gebied van wonen naar slow living, ontwikkelingsmogelijkheden voor de buitengebieden en de gezondheidseconomie. Als algemene onderlegger gaat het bij de heer Slagter om integraliteit, het onderwijs meer verspreid over Drenthe en niet alleen in de grote steden, klimaat en energie als link naar ruimtelijke ordening toe en de nationale en internationale trends in de samenleving.

De heer LAMMERS geeft aan dat de praatfase, oftewel fase 1, een enorme vracht aan informatie heeft opgeleverd. Hij is blij dat de discussienota een poging doet dit samen te vatten en er langzamerhand wat lijn in te brengen. Het CDA is de Drentse samenleving dank verschuldigd voor het meedenken op allerlei wijzen, waardoor echt van een interactief proces kon worden gesproken, Het CDA vindt samen met allerlei andere partijen dat de kernkwaliteiten van Drenthe enorm belangrijk zijn. Het CDA zou de rode draad wat offensiever willen definiëren, want het ontwikkelen van een bruisend Drenthe, passend bij de kernkwaliteiten en met behoud daarvan, is uitstekend maar het is behoud door ontwikkeling. Soms moet er gas worden gegeven en niet bij voorbaat de handrem worden aangetrokken. Niet altijd bedenken waarom iets niet kan, maar hoe het wel kan, ja mits en geen neen tenzij. Een offensieve benadering en samenwerking met private partijen moeten Drenthe vooruit helpen. Zorgconomie biedt zeker kansen, maar het CDA spreekt liever van gezondheidseconomie en wil daarbij ook care en wellness meenemen. Dat het CDA de landbouw een warm hart toedraagt, mag bekend worden verondersteld. Alle drie getekende beelden van Drenthe kennen de landbouw een prominente plek toe. De keuze voor de grondgebonden landbouw wordt door het CDA gesteund en het onderscheid tussen grootschalige landbouw in productiegebieden en hoogwaardige kleinschalige zich verwevende en verbredende landbouw elders is misschien een mogelijke ontwikkeling, maar de provincie moet daarbij niet op de stoel van de

ondernemers gaan zitten, want zij bepalen zelf wel of zij zich willen verbreden. Hiervoor is geen directe regie nodig, want de markt zal dit wel oplossen. Een vitaal platteland is nodig en kleinschalige bedrijvigheid passend bij de Drentse plattelandscultuur en wonen in vrijkomende boerderijen vormen kansen die gegrepen kunnen en moeten worden. Dat er veel niet meer gebruikte agrarische grond in de aanbieding komt, daar gelooft het CDA niet in, zeker niet bij de huidige grondprijzen. Dat is weliswaar in de externe danktank opgemerkt, maar dat steunt spreker niet. De sterke inzet op de kwaliteitsverbetering in de toeristische sector, vooral ook de verblijfsrecreatieve sector, heeft zijn volledige steun. De recentelijk ingezette lijn, waarbij recreatieondernemers en natuurorganisaties tot oplossingen komen die goed zijn voor natuur en ondernemer, verdient een strakke voortzetting. Voor de komende jaren zullen revitalisering en toegevoegde waarde voor de dagrecreatie- en verblijfssector begrippen zijn waar ruimtelijke invulling aan moet worden gegeven. De inzet in de nota met betrekking tot bedrijventerreinen steunt het CDA met een paar accenten. Een goede landschappelijke inpassing en een goede beeldkwaliteit blijven noodzakelijk. Het opknappen van verpauperde bedrijventerreinen heeft zijn warme sympathie en zou een plaats in de volgende denkfase mogen krijgen. Drenthe is geen eenheidsworst en geen monocultuur. Meppel is geen Assen en Amen is geen Nieuw-Amsterdam. Noord en Zuid verschillen en daarvoor moet respect bestaan. Daarom is het CDA voorstander van een genuanceerde benadering van hoogbouw in de steden. Geen algemene norm voor heel Drenthe. De Drentse infrastructuur maakt een goede ontwikkeling door en het Regionaal specifiek pakket (RSP) doet daar nog wat bij. Drenthe komt zo internationaal wat centraler te liggen en ook daar liggen kansen. Een interessante gedachte is deeltijdwonen. Mensen die op die manier in Drenthe wonen kiezen voor kwaliteit en hebben geld te besteden. Is dat ook interessant voor de mensen die nu al in Drenthe wonen? Wat hebben zij eraan? Is dit wel gewenst en wordt er zo wel zuinig met Drenthe omgegaan? Een punt om in de volgende fase verder uit te zoeken. Het CDA heeft kennisgenomen van de komende krimp in de bevolking. Zal er eerst nog compensatie plaatsvinden door migratie, uiteindelijk zal in 2030 de bevolkingssomvang gaan krimpen. Interessanter en urgenter is het aandacht te besteden aan die plekken waar nu al voorzieningen onder druk komen te staan, waar als het ware de krimp al is begonnen. Moet daar rekening mee worden gehouden? Welk creatief beleid kan daarop worden bedacht als gebieden waar de bevolking het eerst afneemt, leefbaar moeten worden gehouden? Hij bepleit daar onderzoek naar te verrichten. Krimp betekent ook niet dat het zo moet zijn dat de steden almaar ongeremd kunnen uitbreiden. Inbreiding en hier en daar wat hoger bouwen kunnen ook een oplossing zijn. Krimp vergt dat de provincie zich moet voorbereiden op een andere ontwikkeling dan de provincie tot dusverre gewend was en dat was toch eigenlijk steeds doorgaande groei. De toekomst van Drenthe zal uiteindelijk een duurzame moeten zijn en de Kaderrichtlijn water (KRW) en het klimaat- en energiebeleid moeten hem daarbij als voorbeelden de goede kant uit wijzen. Ook dit aspect zal zijn weerspiegeling in het ruimtelijk beleid moeten vinden. De nieuwe Wro legt de verantwoordelijkheid voor ruimtelijk beleid op een zo laag mogelijk niveau. Deze benadering spreekt hem aan, want subsidiariteit is een kernwaarde van het CDA. Hij wil zo weinig mogelijk bemoeienis van bovenaf. Het klimaat is bij de gemeente, maar het provinciaal belang dient iedereen een zorg te zijn. Tot slot merkt hij op dat niet iedere Drentse burger in een wellnesscenter zijn emplooi zal vinden. Niet iedereen kan op een zorgboerderij werken en op de schapen passen. Industrie in Drenthe en de nieuwe kansen die de sensortechnologie zal scheppen, evenals initiatieven in het verlengde van Energy Valley, zullen om technische vakmensen van diverse disciplines en alle niveaus vragen. Nu al loopt het tekort aan die mensen snel op. Hier moet het onderwijs op inspelen in het aanbieden van goede opleidingen en in het verleiden van mensen om een vak te gaan leren. Dat helpt het gezicht van Drenthe een toekomst geven. De slotvragen van de heer Slagter aan de gedeputeerde over zones en contouren en hoe dat straks in de Structuurvisie komt, is ook een vraag van spreker.

De VOORZITTER heeft van het CDA gehoord dat ook het CDA wenst dat niet alleen kleinschalige zaken moeten worden opgepakt, maar dat de dynamiek er ook ingehouden moet worden, zoals de PvdA dat ook al aangaf. Het CDA onderschrijft het punt met betrekking tot grootschalige landbouw in speciale gebieden, maar de kleinschalige dingen moeten vooral ondernemers zelf regelen, zo vindt het CDA. De lijn van het recreatietoeristisch overleg, zoals dat is ingezet met de subsidieregeling, moet uitdrukkelijk worden voortgezet. Bedrijventerreinen moeten goed worden ingepast en verouderde bedrijventerreinen

moeten worden opgeknapt. De heer Lammers stelt twee onderzoeksvragen, namelijk de vraag of deeltijdwonen gewenst is en hoe de voltijd-Drent erover denkt.

Het tweede punt is het leefbaar houden van Drenthe, gezien de krimp die eraan zit te komen en in dat kader moet allereerst worden gekeken waar nu de gebieden liggen waar de krimp nu al inzet.

De heer BOMHOF heeft als insteek gekozen om de hoofdstukken 3 en 4 te beoordelen op volledigheid. Daar zal hij het dan ook bij laten. Op pagina 16 gaat het over het gebruik van bestaand bebouwd gebied door inbreiding, herstructurering en inpassing. Het is de vraag of dit niet veel te absoluut is. De prioriteit voor het bestaand bebouwd gebied lijkt hem niet altijd de juiste oplossing. Als hij bijvoorbeeld kijkt naar de gemeente Assen, die een industrieterrein aanlegt langs de A28, dan kan dat prima samengaan met herinrichting van de binnenstad, waar oude bedrijventerreinen worden gesaneerd en geamoveerd en er komen prachtige woonwijken voor terug, al dan niet gecombineerd met kantoren. Het is dus te absoluut en hij zou deze bouwsteen dus wat genuanceerder uitgewerkt willen zien door dit samen te laten gaan met uitleg van nieuwe bedrijventerreinen, mits daar in de binnenstad in de bebouwde kom een goede oplossing tegenover staat in de vorm van herstructurering. Op pagina 17 gaat het over de marktwerking. Er wordt voor gekozen de marktwerking een centrale plaats te geven en dat komt op een aantal punten in het stuk terecht. Het gaat daar over de zorg, de woningbouw en de VVD vindt die marktwerking goed, maar dat komt ook terug in de enquête. Bij het wonen wordt daarbij aangegeven dat de marktvrage een hele belangrijke is voor de Drentse bevolking. De marktvrage bij wonen ziet hij toegespitst op de vraag waar en wat er gebouwd gaat worden. Hij ziet dit echter ook in relatie met de bevolkingsontwikkeling in Drenthe, want die zal sterk de omvang van de woningbouw gaan bepalen. Op pagina 23 bij de bouwstenen gaat het over de grootschalige landbouw en de grondgebonden landbouw. Daar kan men verschillende beelden bij hebben en zich de vraag stellen wat grootschalig is en wat grondgebonden. Dat lijkt spreker ook een prima bouwsteen om de gevolgen die dat zal hebben voor het milieu, maar ook voor het grondbeslag, nog eens goed uit te werken, om zodoende deze begrippen nu en straks beter te kunnen verstaan. Op pagina 24 komt hij aan bij de lokale bedrijventerreinen en dan is de vraag waarom alleen uitbreiding van bestaande lokale bedrijven is toegestaan en niet voor nieuwe bedrijven. Enige uitbreiding of nieuwvestiging van lokale bedrijventerreinen is iets wat de Drentse bevolking graag wil. Als hij kijkt in hoofdstuk 2 wordt er in de enquête aangegeven dat er ook in de dorpen wat aan de lokale bedrijvigheid moet worden gedaan. Op diezelfde pagina staan de ruime mogelijkheden geschetst voor nieuwe lokale bedrijvigheid en bestaande vrijkomende bebouwing. Dat is prima, want bebouwing kan zowel burgerbebouwing zijn als agrarische bebouwing. Het is dan wel van belang dat naast de ruime mogelijkheden die er worden geboden, dat niet alleen gebeurt voor de hoofdgebouwen maar ook voor de bijgebouwen. In de praktijk is merkbaar dat de provincie heel sterk alleen in hoofdgebouwen wil en dan is het de vraag of dat terecht is, want als iemand een filmstudio wil hebben of een bed and breakfast wil vestigen, dan maakt het niet of daar nu bijgebouwen bij nodig zijn of niet. Als het verantwoord is en bedrijfseconomisch noodzakelijk, dan moet gebruik van het bijgebouw gewoon kunnen. Uiteraard moet dat landschappelijk en architectonisch goed worden ingepast in de omgeving. Op pagina 28 gaat het over de milieu-items die er in dit stuk wat los bijhangen. Als hij dit vergelijkt met de voorgaande hoofdstukken dan is dit niet aan de bevolking voorgelegd en dit is geen onderwerp geweest van reuring. Het is er wat bijgevoegd en dat is jammer. Indien deze items goed planologisch worden uitgewerkt, dan zijn deze items zonder meer van belang. Het is namelijk niet alleen een kwestie van milieu, maar het heeft ook planologisch verstrekende gevolgen, bijvoorbeeld als het gaat om het gebruik van de diep ondergrond, de opwekking van energie- en de opslag van CO₂. Het heeft planologische consequenties, want er moet worden beschermd en worden voorkomen dat er activiteiten gaan plaatsvinden waardoor dit niet mogelijk is. Dat zou er dus nog eens in moeten, naast andere zaken als de wateropgaven voor de 21e eeuw. Dat is dus een heel grote bouwsteen die er straks moet komen en waardoor geïntegreerd provinciaal planologisch beleid kan worden bedreven waarin ook het milieu volwaardig is meegenomen.

De VOORZITTER heeft van de VVD gehoord dat er niet alleen maar nieuwe bedrijventerreinen moeten komen, maar dat er ook met een uitruil ruimte in het centrum komt om daar wat meer bedrijvigheid te vestigen. De heer Bomhof wil de marktvrage relateren aan de ontwikkeling van de bevolkingsgroei.

Daarnaast wil de heer Bomhof ook kijken naar de kwalitatieve woningbouw; voor welke doelgroepen worden er woningen gebouwd? Verder wordt gevraagd naar een verdere uitwerking van de grootschaligheid van de landbouw en de grondgebonden landbouw in relatie tot milieu en grondbeslag, dus dat is een punt dat verder uitgewerkt en toegevoegd zou moeten worden volgens de VVD. De heer Bomhof pleit verder voor een ruimhartige vertaling van de vrijkomende agrarische bebouwing, waaronder de bijgebouwen, voor de bedrijvigheid die daarin plaats kan vinden. Ook de VVD wil net als de PvdA en CDA een link in de planologie hebben naar de nota's over water, klimaat, ondergrond, energie en duurzaamheid. Verder vraagt de heer Bomhof om ook de bevolking een stem te geven in de discussie over de vraag waar lokale bedrijvigheid zich kan ontwikkelen, zodat niet op voorhand in kleinere plaatsen bedrijventerreintjes categorisch worden verboden.

De heer WESTERHOF is erg gelukkig met de discussienota. Wat hem betreft is de nota vrij compleet. Het voortraject was ook goed, want er zijn heel veel Drentse burgers geraadpleegd en de betrokkenheid en passie van deze mensen is tekenend. Dat geldt voor de inwoners, de relaties, de ambtenaren en de staten van de provincie. De vele reacties die spreker ontving waren verrassend en positief. Het zijn deze en vele andere reacties die hem het geloof geven dat de provincie met Drenthe in gesprek was en hij wil dat nog eens onderstrepen, want de discussie ging er altijd al over hoe zichtbaar de provincie zichzelf kon maken. Spreker denkt dat dit in de procesgang van het "Gezicht van Drenthe" redelijk goed is gelukt en dat verdient navolging. Er is een beeld ontstaan van de wensen die onder de mensen leven en dat is heel belangrijk. Heel veel van deze wensen ziet hij gelukkig terug in deze nota, met uitzondering van een paar kleine onderdelen. Hij waarschuwt ervoor dat onderbuikgevoelens en politiek-bestuurlijke passies een te grote rol krijgen bij de opmaak van de tekst. Het is zoveel makkelijker om uit te leggen dat de keuzes echt zijn gebaseerd op de wensen van de inwoners en bovendien zal blijken dat uitvoering van de wensen van inwoners op de minste weerstand stuit. Dat is wat anders dan dat onbekende keuzes worden gemaakt waar inwoners niet op zitten te wachten. Spreker noemt er twee uit de hele nota. Niet de economie van wonen maar de economie van toerisme en recreatie kwam helder naar voren als belangrijkste economische kracht. 86% van de reacties tijdens openluchtfestivals wijzen onbeperkt wonen in Drenthe zonder meer af. Het investeren ten koste van rust en ruimte wordt door 79% afgewezen. Als belangrijk aspect voor wonen worden wel starterswoningen en ouderenwoningen in het dorp waar de mensen vandaan komen genoemd. Dat bevestigt en versterkt de sociale infrastructuur en het fenomeen noaberschap. Het woordje noaberschap is in elke sessie naar voren gekomen als een van de kernwaarden van Drenthe. Niet moet worden vergeten dat daardoor heel veel dingen als vanzelfsprekend lopen die in vele stedelijke gebieden gewoon domweg moeten worden georganiseerd en dus ook betaald. Een tweede punt heeft te maken met de economie van wellness, gezondheid en zorg en dat wordt ook niet onderstreept door de inwoners. Het is weliswaar een enorme hype in het noorden van het land en het woord wellness ligt wel lekker op de tong, maar het zorghotel in Frederiksoord ligt al voor het derde of vierde jaar in de planning, maar spreker vraagt zich af wanneer daar echt de schop in de grond gaat. Spreker denkt dat het economisch niet haalbaar is. Natuurlijk zijn investeringen in zorg en gezondheid van groot belang voor Drenthe, maar om nu van economie te spreken vindt hij te ver gezocht. Het is een noodzaak die erkend moet worden en waarin moet worden voorzien wanneer de nodige zorg moet worden gegeven, maar om bij zoiets fundamenteels als zorg en gezondheid economie te gaan betrachten, krijgt spreker weer visioenen van marktwerking en daar schuwt hij van.

De heer BOMHOF merkt op dat dit een bouwsteen is om eens verder uit te werken. De twijfel van de heer Westerhof kan best terecht zijn, maar het is des te meer reden om het grote belang dat wordt toegekend aan wellness te laten uitzoeken.

De heer HORNSTRA heeft begrepen dat in 2015 30% van alle banen zorggerelateerd zijn. Dan zal toch de uitdaging moeten worden aangegaan om te kijken hoe daarop moet worden gereageerd? Dat kan op heel veel verschillende terreinen gebeuren en de heer Westerhof weet ook dat de vergrijzing verder voortschrijdt, dat oudere mensen mondig blijven en zorg nodig hebben. Dat is een nieuwe uitdaging en daar zal ook op een nieuwe manier op moeten worden gereageerd. Dan moet de heer Westerhof nu niet

zeggen dat hij daar geen toekomst in ziet. Daarbij kan zelfs marktwerking een rol gaan spelen, want er komen heel andere zorgaanbieders. Dat moet niet op voorhand worden afgestreept.

De heer WESTERHOF ziet gezondheid en zorg meer op het vlak van de primaire levensbehoeften en daarin ziet de SP liever een grotere rol voor de overheid weggelegd, dan bij marktpartijen. In verschillende takken van de gezondheidszorg heeft hij marktwerking gezien en overal breekt zo'n beetje de pleuris uit. Bejaardenhuizen geven stops af, thuiszorgorganisaties tekenen stops af en ziekenhuizen kampen met grote tekorten. Het ene verhaal staat nog niet in de krant of het andere staat er al weer in. Er moet dus een goed gestructureerde gezondheidssystematiek worden ontwikkeld met een minimale kop er bovenop, waarin heel veel uitvoerenden werkzaam zijn die gekwalificeerd zijn en die op grond van hun kwalificatie worden gewaardeerd. Op dit moment worden echter gekwalificeerde mensen op straat geschopt en vervangen door nog veel goedkopere krachten, terwijl de managementtop steeds groter wordt.

De VOORZITTER hoort de SP zeggen dat onderbuikgevoelens niet het leidend principe moeten zijn in het planologisch beleid en dat noaberschap een leidend principe is dat behouden moet worden. Verder wil de SP niet spreken over een economie van wonen en wellness, maar wel een economie van toerisme en recreatie, aangezien dat de grootste kracht is van Drenthe en aangezien dit vooral de wens van de meerderheid van de Drentse inwoners was.

De heer LANGENKAMP vindt het proces zoals het is ingezet prima. Het is helder en transparant. Veel van wat is gezegd in de diverse groepen herkent spreker als bevestiging en voortzetting van POP II en dat is eigenlijk ook zijn eerste vraag in de richting van het college, namelijk of POP II op deze manier kan worden voortgezet. De eerste opmerking die spreker heeft, heeft betrekking op pagina 20. Bij de discussievragen zou hij graag een punt willen toevoegen, hij wil namelijk onderzoeken wat de effecten zijn van parttime wonen op de sociale structuur van het dorp zelf. Op pagina 20 staat ook iets over geografische ontwikkeling en hij mist dat ook weer bij de uitwerking van de discussiepunten, bijvoorbeeld een vraag hoe met krimp van de bevolking om te gaan. Dat heeft namelijk niet alleen te maken met woningbouw, maar ook met basisscholen die moeten sluiten en dergelijke. Op pagina 21 staat onderaan iets over de verblijfsrecreatieve sector, maar daar hoort volgens hem de dagrecreatie net zo goed bij, want het is niet alleen verblijfsrecreatie waar het om draait. Het gaat dus om de hele recreatiesector. Op pagina 22 gaat het bij 4.3.3 over een herzien marketingplan. Wat wordt daarmee bedoeld? Volgens hem is afgesproken in het marketingplan dat er nu ligt dat het imago van Drenthe moet worden verbeterd en dat dit minstens tien jaar moet worden voortgezet, aangezien er anders niet is te meten of er iets in het imago is veranderd. Wat wordt daarmee bedoeld? Dat zou ook nog kunnen worden uitgewerkt in een discussievraag. Hij wil dus geen marketingplan herzien, maar gewoon tien jaar datgene doen wat is afgesproken. In dit hoofdstuk wordt over wonen, werken, landbouw en dergelijke van alles gezegd, maar hij mist daar het verhaal over natuur en landschap. Dat is wel benoemd als een belangrijke kwaliteit, maar het wordt niet in discussiepunten op een of andere manier uitgewerkt, dus kan hij niet goed kiezen hoe daar die ontwikkeling kan worden gestimuleerd. Daar wil hij dus ook nog een vraag aan toevoegen. Op pagina 22 gaat het over de landbouw en de VVD heeft ook al gezegd dat wat daar staat vrij algemeen is. Bij de inwoners wordt wel over ecologische en biologische landbouw gesproken en dat zou spreker graag in de discussie terug willen zien in de zin dat wordt gekozen voor duurzame of ecologische landbouw. Bij de uitwerkingsvragen van 4.3.3, fase 2, leest hij ook een verhaal van de externe denktank over de gevolgen van afnemende werkgelegenheid in de landbouw in Drenthe en de vrijkomende gronden. Dat zou naar zijn idee ook in een vraag kunnen worden geformuleerd, namelijk hoe ermee wordt omgegaan als er 10 of 20% minder landbouw is in Drenthe. Wat zijn daar de gevolgen van? Op bladzijde 24 zegt de denktank bij de adviezen dat er weinig mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van een kennis-economie. Die mogelijkheden zijn niet optimaal, want er is geen ideaal vestigingsklimaat omdat er te weinig kritische massa aanwezig is. Dat vindt spreker een behoorlijk krasse uitspraak, want over het algemeen staat in alle beleidsstukken dat de provincie graag naar die kennis-economie toe wil door middel van een transitie, maar dit vindt spreker nergens terug in een of andere stel-

ling. Dat zou hij dan ook graag verwoord willen zien bij de vragen zoals die worden gesteld, namelijk of er wel of niet voor kenniseconomie wordt gekozen en indien daarop ja wordt gezegd, hoe kan dat dan worden gedaan in die ijle structuur die er nu eenmaal is. Op pagina 28 gaat het over duurzame ontwikkeling en dat komt er naar zijn idee wat bekaaid af. Er is daar ook geen discussiepunt opgenomen, zoals in de andere hoofdstukken wel is gedaan. Dat komt misschien omdat het niet aan de orde is geweest bij de denktank, maar de inwoners en de klankbordgroepen zeggen wel degelijk iets, dus daar zou spreker ook veel meer uitwerking willen zien. De VVD had het daar ook al over. Er staat tussen haakjes iets over de KRW en dat is voor deze provincie ongelofelijk belangrijk, net als de CO₂-reductie. Daarvan zou hij graag een discussiepunt of vraag willen hebben in de trend van dat wordt ingezet op een energie- of CO₂-neutraal Drenthe.

De VOORZITTER concludeert dat GroenLinks vraagt om de effecten van het parttime wonen op de dorpsstructuur in kaart te brengen, zodat de krimp die eraan komt niet alleen wordt doorvertaald in het aantal woningen. Er is vervolgens een vraag over het herziene marketingplan op 4.3.3, namelijk of dat een herzien marketingplan is of dat kan worden doorgegaan in de lijn zoals het tot nu toe is gegaan. GroenLinks geeft vervolgens een aantal discussiepunten die hij bij de stukken zou willen voegen. Over de gehele linie worden er punten over natuur en landschap gemist en GroenLinks wil daaraan een vraag koppelen. De heer Langenkamp mist een stelling over biologische landbouw, een vraag over afnemende werkgelegenheid in de landbouw en de gevolgen daarvan. Misschien zou dat laatste al wat verder uitgewerkt kunnen worden aan de hand van de vraag wat het voor Drenthe betekent indien de landbouwomzet voor 20% afneemt. GroenLinks mist ook een stelling over het feit dat de externe denktank nu heeft aangegeven niet in te zetten op een kenniseconomie en de heer Langenkamp mist ook de duurzame ontwikkeling. Dat moet nog verder worden uitgewerkt en in een aantal stellingen en/of onderzoeksvragen worden gegoten.

De heer MEDEMBLIK vraagt of de zaak compleet is om fase 2 in te gaan en of alle relevante elementen ten aanzien van het "Gezicht van Drenthe" zijn meegenomen. De procedure is uitstekend ingezet en vanuit verschillende invalshoeken is gevraagd om inbreng. Die is in meerdere of mindere mate ook geleverd en dat heeft geleid tot de hoofdlijnen waarmee straks verder wordt gegaan om de werkelijke invulling en de strijd die daarmee gepaard gaat, vorm te geven. Hij heeft een twaalfstal opmerkingen die zijn gerelateerd aan de onderzoeksvragen. Allereerst staat bij 3.3.2 dat Drenthe als een verzameling unieke plekken wordt gezien en daarom wordt geadviseerd om gedifferentieerd en gebiedsgericht beleid te ontwikkelen. Er moet dan op zoek worden gegaan naar verschillen en deze moeten worden uitvergroot. Dat is hem uit het hart gegrepen, maar dat vindt hij niet heel helder terug in de onderzoeksvragen, dus dat zou wat hem betreft een punt zijn om mee te nemen als het gaat over die verschillen, wat die verschillen zijn en waar het zou kunnen plaatsvinden. Als het gaat over zorg en recreatie, over welk gebied in Drenthe gaat het dan? Daar zou hij wel wat meer over willen weten, dus dat is een onderzoeksvraag die hij meegeeft. Op pagina 20 gaat het over woonbehoeften, dorpen, kwaliteits- en energiezuinige gebouwen en dat soort zaken. Dat mondt uit bij 4.2.3 in de onderzoeksvraag dat moet worden uitgewerkt waar en hoe groei van dorpen mogelijk is met behoud van het dorps karakter en de karakteristieke dorpsranden. Vooral dat laatste vindt hij heel belangrijk, want de overgang van rood naar groen aan de dorpsranden dient goed te lopen en samen met de gemeenten moet het onderzoek daarvoor worden opgepakt om met spitsvondige nieuwe ideeën te kunnen komen. Bij 4.2.3 gaat het over slow living of deeltijdwonen. Hij is benieuwd in hoeverre deze trend bespoedigd moet worden of moet worden afgeremd. Deze vraag hoeft nu niet te worden beantwoord, maar deeltijdwonen betekent geen recreatiewoningen maar dat woonboerderijen daarvoor worden gebruikt. In hoeverre moet daar specifiek beleid op worden gemaakt en in hoeverre speelt zich dat ook af binnen de dorpen? Dit is een onderzoeksvraag die wat hem betreft kan worden meegenomen. De provincie moet zich opwerpen als de hoeder van de Drentse identiteit, zo staat in dit stuk. Daar is hij het absoluut mee eens, maar die identiteit moet dan wel expliciet worden benoemd. In de Commissie voor rollen en taken heeft hij daartoe een poging gewaagd, maar dat is wel heel belangrijk omdat dit samenhangt met keuzes die later gemaakt gaan worden. Bij 4.3.3 staat een onderzoeksvraag, bij de eerste bullit staat namelijk dat samen met de

markt de ontwikkelkansen moeten worden geïnventariseerd voor de recreatieve sector. Hij wil daaraan toevoegen dat dit moet gebeuren in relatie tot de huidige recreatiewensen.

Bij 4.4.1 gaat het onder anderen over landbouw en hij zou daar graag de focus van het veranderde Europese landbouwbeleid bij willen betrekken. Het Europese landbouwbeleid wordt niet genoemd, maar als de plannen worden doorgezet zoals die er liggen, dan is dat een heel andere insteek en het lijkt hem goed om die ontwikkeling in ieder geval mee te nemen in het regionale beleid. Spreker wil ook de niet-grondgebonden landbouw en de implicaties daarvan meenemen en de mogelijkheden daarvan onderzoeken.

De heer SLAGTER vraagt wat hij zich bij het onderzoeken van niet-grondgebonden landbouw moet voorstellen.

De heer MEDEMBLIK antwoordt dat er nu een heel expliciete keuze in staat, namelijk dat voor grondgebonden landbouw wordt gekozen. Deze keuze is verder niet onderbouwd en spreker is weliswaar niet direct ergens voor- of tegenstander van, maar hij vindt de keuze voor grondgebonden landbouw te beperkt en vindt het te kort door de bocht dat de niet grondgebonden landbouw nu al helemaal is uitgesloten.

De heer HORNSTRA merkt op dat die keuze al eens eerder is gemaakt voor Drenthe, namelijk dat hoogstens bij intensieve bedrijven uitbreiding plaats mag vinden, maar geen nieuwe bedrijven. Dat is staand beleid en daar staat hij nog steeds van harte achter.

De heer MEDEMBLIK wil wel een discussie kunnen voeren over een aantal aspecten die er leven. Er wordt hier een keuze gemaakt, er is sprake van een beginpunt van nieuw beleid en nu wordt een suggestie van spreker meteen de grond ingeboord. Dat vindt spreker een beetje te kort door de bocht. Als er een keuze wordt gemaakt, dient deze onderbouwd te worden en daar vraagt hij om.

De heer HORNSTRA heeft geen behoefte om een discussie te beginnen over niet-grondgebonden landbouw en het verruimen van de mogelijkheden daarvoor.

De heer BOMHOF merkt op dat in 2004 het POP is vastgesteld. Indien hij kijkt hoe toen de intensieve veehouderij eruit zag en dat vergelijkt met nu, waarbij er allerlei maatregelen moeten worden genomen tegen stank en ammoniak, dan zijn de milieubezwaren tegen die bedrijfstak een stuk minder dan vier jaar geleden. Die trend zet zich alleen maar door en spreker vindt het best een goede vraag van de heer Medemblik om te kijken of het absolute verbod op het vestigen van niet-grondgebonden bedrijven in Drenthe gehandhaafd moet blijven in het licht van de huidige ontwikkelingen in de intensieve veehouderij.

De heer LANGENKAMP wil dat POP II als uitgangspunt wordt aangehouden.

De heer LAMMERS wil in deze fase nog geen conclusies trekken. Als de ChristenUnie dit graag uitgezocht wil hebben, dan is spreker daar niet op tegen.

De heer MEDEMBLIK merkt op dat het bij 4.4.3 over landbouw en gebouwen gaat. Hij wil kijken of de mogelijkheid waarop dat wordt ingepast in het landschap inhoudt dat daar groenstroken worden toegepast. Dat wil hij als onderzoeksvraag meegeven, namelijk of er een strook grond kan worden meegenomen bij de vergunningverlening op het moment dat er grote landbouwschuren worden gebouwd. De mogelijkheden van wonen en werken zoals deze bij 4.7.2 staan, wil hij ook explicieter benadrukken en de mogelijkheden daartoe beter onderzoeken. Het staat er nu nog vrij beperkt in. Ten aanzien van 4.7.3 wordt gezegd dat de bereikbaarheid van het relevante opleidingsaanbod binnen Drenthe, Zwolle, Twente, Groningen en Leeuwarden moet worden onderzocht. Daar wil spreker aan toevoegen om het mogelijke opleidingsaanbod in Drenthe nog eens goed te bekijken. Eerder heeft spreker geconcludeerd

dat het lastig is met universiteitssteden zo dichtbij Drenthe, maar wellicht dat er andere mogelijkheden zijn op hbo-niveau. Deze vraag wil hij ook meegeven.

Het laatste zijn de leerpunten uit POP II. Er wordt een aantal zaken genoemd die spreker erg belangrijk vindt en vooral de eerste vier punten van de leerpunten gaan erover dat er duidelijke keuzes moeten gemaakt. Dat moet de provincie zich dus ook goed aanrekenen. De punten 8, 10, 20 en 26 benadrukt hij expliciet, want daar staat bij hoe daar binnen de provincie mee moet worden omgegaan, zoals bijvoorbeeld de mogelijkheden tot digitalisering van kaarten. Dat wil hij ook graag meegeven in het verdere traject.

De VOORZITTER concludeert dat de ChristenUnie vindt dat er ook in Drenthe gedifferentieerd moet worden gekeken wat er vanuit het oogpunt van ruimtelijke orde waar moet worden gepland en gebouwd. In dat opzicht is er voldoende differentiatie in Drenthe en dat moet zo blijven. De heer Medemblik pleit dan ook voor een gebiedsgerichte aanpak, waarbij in bepaalde gebieden de nadruk dient te worden gelegd op zorg, natuur, recreatie en toerisme of landbouw. Verder heeft de heer Medemblik het over de dorpsranden en het overloopgebied tussen rood en groen en dat er gekeken moet worden wat daar de mogelijkheden zijn. Daarnaast heeft de heer Medemblik een onderzoeksvraag met betrekking tot slow living en wat dat voor implicaties heeft voor het karakter van het dorp en de mensen die in de dorpen zelf wonen. Daarnaast wil de heer Medemblik onderzoeken welke implicaties de internationale ontwikkelingen in de landbouw en vooral het veranderde Europese landbouwbeleid op de Drentse situatie heeft. Verder wil de heer Medemblik onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor niet-grondgebonden agrarische activiteiten. Ook moet er een onderzoek komen naar het opleidingsaanbod in Drenthe. De leerpunten uit POP II beveelt de heer Medemblik van harte aan en verder vraagt de heer Medemblik wat die Drentse identiteit nu eigenlijk is. Daarnaast wil de heer Medemblik de ontwikkelkansen voor de recreatieve sector inventariseren, maar dit vooral koppelen aan de huidige recreatiewensen.

De VOORZITTER concludeert dat er een paar vragen zijn waarvan het goed is dat de gedeputeerde daarop zou reageren en dat betreft vooral de vraag over de relatie tussen POP II en wat de commissie nu aan het doen is. Ook heeft zij de vraag gehoord welke mening nu het zwaarst gaat wegen en wat nu de politieke waarde van dit stuk is. Welke rol speelt POP II in het proces om te komen tot een nieuwe Structuurvisie? Ook op zaken als integraliteit en het aanbrengen van een verdiepingsslag die er moet komen voor zaken die betrekking hebben op water, energie, klimaat en diepe ondergrond in relatie tot het planologisch beleid kan de gedeputeerde nader ingaan en daar geeft zij haar nu de gelegenheid voor.

Mevrouw HAARSMA dankt de commissie voor de steun aan de wijze waarop de procedure tot nu toe is gelopen. Iedereen heeft goede herinneringen aan de manier waarop dit is verlopen. Belangrijk is dat de consistente lijn die in gang is gezet, nu ook wordt voortgezet op dezelfde wijze zoals het proces tot nu toe is gevolgd. Er is nu gesproken over de zogenaamde rode draad, dat wil zeggen de zeven kernthema's, en wat haar daarin opvalt is dat iedereen daar wel eensluitend over denkt. Hier en daar is er sprake van een nadere nuancering en een verdiepingvraag. Zij kan zich dit goed voorstellen want de commissie is nu aan het voorsorteren op fase 2 en zij merkt in dat kader op dat dit document in feite geen politieke waarde heeft, want het is een vertaalslag van de drie gezichten die het college heeft opgehaald. Het document is als zodanig ook niet in het college besproken of vastgesteld, want het is gewoon een document wat het college bij elkaar heeft verzameld. De thema's en de fysieke, sociaal-maatschappelijke kernwaarden zijn daar uitgelicht en het is van essentieel belang dat in fase 2 tot een fysiek document wordt gekomen waarin deze kernwaarden subtiel met elkaar worden verbonden. Daar gaat echter iets aan vooraf. De commissie heeft niet voor niets gevraagd om te komen tot een nadere verkenning en verdieping. Er zijn dertien bouwstenen, waaronder de evaluatie van het POP, en haar voorstel is om de vragen die de commissie zojuist heeft genoemd in de bouwstenen te beantwoorden. Volgens haar is dat namelijk al het geval. De bouwstenen dienen als inhoudelijke onderbouwing, zijn richtinggevend en dienen als strategisch kader.

De zaken die de commissie heeft genoemd en die niet in de bouwstenen terugkomen, zullen worden onderzocht; daarvan zegt spreekster toe dat zij deze commissie vóór 10 september 2008 een lijst zal overhandigen waarop is aangegeven of deze zaken uiteindelijk wel of niet zijn vertaald in de bouwstenen.

Dat zal het college nauwlettend screenen, zodat de commissieleden precies weten wat er met hun inbreng is gedaan. Ook hoort zij verschillende punten als het gaat om Europese regelgeving. Er is natuurlijk ook rijksregelgeving en het visiedocument dat nu tot stand moet komen en waar de commissie nauw bij betrokken wordt, wordt natuurlijk ook verbonden met Europese en rijksregelgeving. Daar kan het college niet omheen en dat was ook al te zien in het POP. Aan het eind van fase 2, dus van het visiedocument, wordt er gediscussieerd over de inhoud en over welke politieke keuzes er gemaakt zullen worden. Vanochtend heeft de commissie tijdens de inleiding wel tien of twintig keer gehoord dat er keuzes moeten worden gemaakt, dat lef moet worden getoond en dat er moet worden aangegeven welke richting de provincie uit moet. Dat wordt allemaal aan het einde van fase 2 gedaan. Zij stelt vast dat POP II nog steeds heel goed beklijft bij de commissie, maar aan de andere kant is de vraag wat dit betekent in relatie met POP II ook een behoudende vraag, want er is gekozen om nieuw omgevingsbeleid tot stand te laten komen op een unieke wijze, met input van buiten en van alle stakeholders. Zij wil het POP dus even parkeren en niet gelijk als onderlegger gebruiken voor alle zaken die zojuist zijn genoemd. Uiteraard zullen zaken als de KRW, klimaat en energie en mobiliteit, die ook in POP II goed zijn neergeschreven, elders weer een plek in de nieuwe Structuurvisie krijgen, maar het gaat haar een beetje aan het hart als POP II als onderlegger wordt gebruikt, want daarmee wordt het pad verlaten wat zojuist was gekozen. Zij gaat dus blanco de discussie in en haalt bij burgers, politiek en stakeholders inbreng op en daarmee wordt het omgevingsbeleid vorm en inhoud gegeven. Die route wil zij blijven volgen. Als de commissie dan straks in het visiedocument zaken mist, dan zal worden gekeken hoe dat kan worden ingepast in het nieuwe omgevingsbeleid.

De heer SLAGTER merkt op dat zijn vraag over POP II geen behoudende insteek heeft. Er zit in POP II alleen op onderdelen een systematiek die wel prima als onderlegger functioneert, zoals de zone-indeling en dergelijke. Welke rol gaat dit nu nog spelen? Of wordt de zone-indeling losgelaten, evenals de contouren en dergelijke? Wordt de discussie helemaal blanco aangegaan en wordt de zaak gereorganiseerd op basis van een compleet nieuwe visie?

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat de wijze die zij voorstaat, de kunst van het loslaten impliceert. Daarmee bedoelt zij dat POP II weliswaar voorligt, maar dat er is gekozen voor dertien bouwstenen en nader onderzoek. Er worden allerlei zaken door de commissie genoemd, zoals dat er meer moet worden geregionaliseerd, dat er meer met de markt moet worden gedaan en dat er meer naar duurzaamheid moet worden gekeken. Als partijen dat willen, dan wil spreekster niet gelijk een hypothek van POP II gaan leggen op die nieuwe omgevingsvisie door te zeggen dat weer dezelfde structuur moet worden gehandhaafd. Het college is voor vernieuwing en verandering, want het een sluit het ander niet uit en wellicht is de richting wel soortgelijk. Dat gaat zij alleen niet op voorhand zeggen, want dat weet zij niet. Daar gaat het college nu mee aan de slag en die keuze hebben ook de staten gemaakt. Zij wil daarin consequent zijn en alleen op die manier wordt recht gedaan aan burgers en politiek.

De heer SLAGTER merkt op dat de discussie gaat over innovatie en een nieuwe manier van benaderen. In Drenthe is er in de basis al wel een aantal keuzes gemaakt over hoe omgegaan wordt met natuur en landschap en hoe waardevol dat wordt gevonden. Dat vindt spreker in de discussie niet terug, aangezien hij ervan uitgaat dat dit vastgestelde beleidsintenties zijn die niet meer ter discussie komen. Hoe breed wordt nu die discussie eigenlijk? Hij wil graag op voorhand weten of bepaalde waardevolle dingen die nu behouden worden, ook als zodanig behouden blijven. Het is de vraag of beleid met betrekking tot natuur en landschap waar de staten het onderling over eens zijn, opnieuw ter discussie moet worden gesteld.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat er heel goed beleid is en dat dit beleid misschien nog wel verder verdiept moet worden. Door Europese en rijksregelgeving zullen zaken misschien nader moeten worden aangescherpt, maar het is nu juist de kunst op een nieuwe manier het omgevingsbeleid vorm te geven. Als de staten dat anders hadden gewild, dan had de discussie anders moeten worden gevoerd en had het college vooraf piketpalen moeten slaan en slechts binnen dat kader hadden staten en burgers dan iets mogen vinden en zaken kunnen invullen. Dat vindt spreekster echter een behoudend proces, want er is de keuze gemaakt om met een totaal nieuwe en interactieve werkwijze aan de slag te gaan, waarbij het POP opzij wordt gelegd totdat het nieuwe omgevingsbeleid is vastgesteld. Er is dus voor een andere methodiek gekozen waarvan de commissie zojuist heeft gezegd dat het een fantastische werkwijze is en dat is het vernieuwende en unieke eraan. Het getuig ook van lef om dat op deze wijze te doen. Daarom vindt zij het behoudend om het POP als kader te gebruiken en zo heeft spreekster zich dat niet voorgesteld.

De heer MEDEMBLIK is benieuwd naar wat de reden is voor de PvdA om zaken waarvan hij aanneemt dat ze vastliggen, zoals zaken op het gebied van natuur en landschap, terughoudend te benaderen en niet opnieuw ter discussie te willen stellen.

De heer SLAGTER antwoordt dat de terughoudendheid in ieder geval niet slaat op de dynamiek van het beleidsproces dat hij voorstaat. Wat hij heel waardevol vindt, wil hij op zich wel benoemen. Het gaat namelijk ook over een betrouwbare overheid, want op basis van zonerings is altijd een heel stringente politiek gevoerd in de richting van de landbouw en ook voor recreatie is een stringente politiek gevoerd. Dat zijn zaken waarvan spreker zich afvraagt of die worden gehandhaafd of ter discussie worden gesteld. Hij hoort van het college dat alles nu bespreekbaar is.

Mevrouw HAARSMA merkt op dat het niet zo is dat al het bestaande beleid overboord wordt gegooid. Het college is niet van God los, integendeel zelfs, want het beleid dat er al is zal nog meer worden geïnnoveerd, duurzamer, internationaler en professioneler worden gemaakt. Dat is waarmee aan de slag wordt gegaan. Beleid dat inmiddels in de praktijk zijn sporen heeft bewezen, zal niet overboord worden gegooid. Daar komt bij dat de staten uitvoerig aan bod komen tijdens de discussie in fase 2 en dan kunnen de staten aangeven wat zij ter discussie willen stellen en wat zij er nieuw in willen hebben.

De heer LAMMERS heeft van de heer Slagter in eerste termijn gehoord dat hij niet behoudzuchtig wilde zijn. Dat heeft spreker ook in zijn eerste termijn naar voren gebracht, dus een meerderheid in deze staten is op zich al tegen behoudzucht. Het verbaast hem dus al dat de gedeputeerde dat stelt. Daarnaast verbaast hij zich erover dat de gedeputeerde als alternatief voor het gevolgde proces naar voren brengt dat de gedeputeerde in dat geval de piketpalen uitzet en dat de staten dan slechts binnen het kader van die piketpalen mogen kiezen. Spreker is van mening dat provinciale staten altijd de kaders stellen.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat zij met behoudzuchtig bedoelt dat er voor een nieuwe werkwijze is gekozen en als dan wordt gevraagd om toch weer op dezelfde beproefde wijze tot omgevingsbeleid te komen, dan vraagt zij om dat los te laten. Met behoudzucht bedoelt zij niet dat de commissie conservatief is. Er had door het college gekozen kunnen worden voor een andere werkwijze door de zeven grondslagen van het POP uitdrukkelijk als kaders aan te nemen voor dit beleidsproces, maar die keuze is niet gemaakt.

De heer LAMMERS merkt op dat de staten een dergelijke werkwijze waarschijnlijk ook niet hadden geaccepteerd.

De heer BOMHOF vindt dat de gedeputeerde een geloofwaardig verhaal heeft. POP II kan qua inhoud en methodiek best ter discussie worden gesteld. In de komende periode van beraadslagingen in fase 2 zijn de staten daar zelf bij en kan er worden gekeken of de inhoud en de methodiek die anders wordt, ook een betere is. Is dat niet zo, dan kan in het uiterste geval de oude methodiek uit POP II weer te-

voorschijn worden gehaald. Er moeten wel kansen zijn om te experimenteren en die moeten niet op voorhand onmogelijk worden gemaakt. De VVD steunt de gedeputeerde hierin.

De VOORZITTER concludeert dat een ieder zijn inbreng heeft kunnen leveren, de gedeputeerde heeft gereageerd en op 10 september 2008 zal er een overzicht komen van de zaken die als nadere onderzoeksvragen zullen worden meegenomen en dan zal fase twee van dit spannende traject worden ingegaan.

5. Statenstuk 2008-331, Invoering nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening

De heer SLAGTER merkt op dat de nieuwe Structuurvisie voor Drenthe het vervolg is van POP II. Die Structuurvisie wordt gebaseerd op de nieuwe Wro, die per 1 juli 2008 in werking zal treden. Het komt er in het kort op neer dat de provincie regisseur van het landschap zal blijven en dat gemeenten een gelijkwaardige rol krijgen. Dat zal dan van invloed zijn op bestuurlijk gedrag en in de aanloop van de Structuurvisie is dat al gebleken. Het gaat nu over de periode tot vaststelling van de nieuwe Structuurvisie eind 2009 en deze notitie geeft een invulling aan de overgangperiode. POP II blijft tot de vaststelling ervan het kader en binnen het overgangsrecht mag POP II worden omgebouwd tot een Structuurvisie. Het college geeft aan dat het beleidsneutraal is omgezet en hij gaat daar maar vanuit, want hij heeft niet alle zaken naast elkaar gelegd om te kijken of dat werkelijk zo is. Hij vertrouwt er dus op dat dit verantwoord is gebeurd. Het is goed dat de VNG en de Adviescommissie voor de Fysieke Leefomgeving (AFLO) instemmen met de inhoud, hoewel de AFLO wel een aantal kanttekeningen plaatst. De notitie moet wel worden getoetst aan een aantal voorwaarden. Wordt de regie wel voldoende bewaakt met dit stuk? Is er kans dat in anderhalf jaar kwaliteitsverlies van ruimtelijk beleid ontstaat? Worden de verworvenheden van POP II nog op de tocht gezet? Hij is tot de conclusie gekomen dat er voldoende waarborgen zijn dat het huidige beleid zal worden voortgezet, maar er is een aantal discussiepunten. Die gaan niet zozeer over de stofkam, als over het verhaal er omheen. Door het college wordt voorgesteld om voor een ontwikkelingsgerichte aanpak te kiezen. Dat houdt in dat er in een vroeg stadium in het planproces een afweging van belangen met gemeenten wordt gedaan. Een tweede punt dat speelt is de toekomstige verhouding tussen gemeenten en provincie, die hier al in zit. Er gaat veel meer op gemeentelijk niveau plaatsvinden en dat houdt in dat de provincie vooral aan haar provinciaal belang moet gaan denken. De overeenstemming tussen gemeenten en provincie zou dan via overleg en overtuigingskracht moeten plaatsvinden en niet in de eerste plaats op basis van een verordening. Er ligt een aantal vragen van belangenorganisaties en lagere overheden waarin naar voren komt dat er een verzoek om duidelijkheid en transparantie ligt. Ook de angst dat er nieuwe verkiezingen komen die andersoortige bestuurders opleveren die andere dingen naar voren brengen, speelt mee, maar dat is politiek gezien altijd al zo geweest. Een ander punt dat naar voren wordt gebracht door lagere overheden is dat de nieuwe Wro tussen gemeenten en provincie zal leiden tot een onderonsje en dat dingen al zijn geregeld voordat het in de openbaarheid komt. Dat gevaar is volgens spreker niet reëel omdat het provinciaal belang van tevoren bekend is en gemeentelijke plannen zullen ook in de gemeenteraad aan de orde moeten komen, dus de transparantie lijkt hem gewaarborgd. Een bijzonder punt dat belangenorganisaties en andere bestuurders naar voren brengen is dat de positie van de gemeente weliswaar is gewaarborgd, maar dat zij een gelijkwaardige rol daarin willen spelen en dat zij dit ook formeel willen vastleggen. In de nieuwe Wro is er een duidelijke verdeling van rollen tussen rijk, provincie en gemeenten en daar zitten geen waterschappen, Milieufederatie en Het Drentse Landschap in. Tot nu toe was het bij alle overleggen en gebiedsontwikkelingen een standaardprocedure om al die organisaties erbij te betrekken, dus daar zullen zij het mee moeten doen wat hem betreft. Voor zover gezegd wordt dat de provincie tam is voor wat betreft de invulling van de regierol, is dat niet zijn indruk. Daar is hij dan ook niet bang voor. Ten aanzien van de koppeling van de invulling van de nieuwe Structuurvisie aan de keuze van de beleidsinstrumenten, verzoekt hij om dit gelijk op te laten lopen omdat de belangenorganisaties bang zijn dat het provinciaal beleid voortdurend onderhandelbaar en bediscussieerbaar is. De belangenorganisaties willen dan gelijk de duidelijke waarborg dat hun belangen gelijk worden meegenomen bij de planvorming en dat dan ook vastgelegd wordt waaraan er getoetst wordt. Provinciaal belang moet

zorgvuldig worden vastgesteld en een verordening kan duidelijkheid scheppen, maar ook ontwikkelingsplanologie frustreren. Daar moet dus voorzichtig mee worden omgegaan. Het ontwikkelingsgericht werken kan leiden tot positieve resultaten en als hij kijkt naar de gang van zaken rondom de natuurlijke recreatie, waarbij ontwikkelingsgericht is gewerkt in de voorfase van de planvorming en er heel goede resultaten mee zijn behaald, dan moet dit de burger toch moed geven. Het kan zijn dat in de anderhalf jaar die nu zijn te gaan in het overgangstraject de bevinding wordt gedaan dat de verordening op onderdelen of in zijn geheel wel aan de orde komt en dan moet dat ook worden gedaan. Indien wordt uitgezeten dat het ontwikkelingsgericht werken ook zonder verordening kan, maar dat er andere instrumenten voldoende zijn, dan zal dit als begaanbare weg moeten worden gekozen. Het gaat erom dat er een structurele beleidsstructuur komt die tot de beste resultaten leidt en dan gaat het om de kwaliteit van Drenthe. Hij is dus voor het voorstel van het college om de verordening eerst op de achtergrond te stellen. Vraag blijft wel hoe het college de staten blijft informeren over de pilots relatiebeheer, want daarin zullen de eerste bevindingen naar voren komen.

De heer LAMMERS wijst erop dat de Wro per 1 juli 2008 ingaat en dat is onvermijdelijk. Even onvermijdelijk is het voor de provincie Drenthe om de nieuwe Structuurvisie eind 2009 gereed te hebben. Dit wordt tijdskritisch bepaald door de invoering van de KRW. Tot eind 2009 blijft POP II van kracht, maar dit voldoet op dit moment niet aan de nieuwe Wro. Een document om dit alsnog te bewerkstelligen voor de komende anderhalf jaar ligt voor. Het is de definitie van het provinciaal belang. Waar het volgens het CDA op aankomt is onderling vertrouwen en samenwerking tussen de verschillende bestuurslagen en dan vooral die tussen provincie en gemeenten. De gemeenten krijgen het primaat en de provincie stuurt op basis van het gedefinieerde provinciaal belang. Rijk en provincie staan de nodige instrumenten ter beschikking om eventueel wat dwingender op te kunnen treden, maar dingen van bovenaf opleggen is veel moeilijker geworden. Veel meer zal het nu op relatiebeheer aankomen, op overtuigen in plaats van overrulen, op overleggen en communiceren vooraf in plaats van goedkeuring en/of correctie achteraf. Spreker heeft diverse bijeenkomsten over de nieuwe Wro bezocht, zowel van de staten als binnen het CDA. Daarbij heeft hij mensen uit allerlei bestuurslagen gesproken. Het zal aan de wet zelf en de instrumenten niet liggen, maar het zal gaan om communicatie, samenwerken en vertrouwen in elkaar. Het zal voor alle partijen wennen zijn en wellicht kan de provincie nog iets leren wat in de Structuurvisie kan worden meegenomen. Als spreker het zo inschat, dan zal gemeentelijk de extra ruimte die de nieuwe rol met zich meebrengt, worden ingevuld. Het is aan de provincie om het provinciaal belang in de gaten te houden en vooral ook om het nodige vertrouwen aan de gemeente te schenken. Het is er nog niet overal helemaal, maar het kan groeien. Hij wil daaraan werken en de toon wordt vandaag gezet. De proefperiode van anderhalf jaar gaat nu in.

De heer BOMHOF heeft een aantal opmerkingen over dit stuk, die inhoudelijk, procedureel en formeel van aard zijn. Hij ziet in dit stuk een verhaal dat POP II weergeeft en dan zit hij gelijk met de vraag of POP II nu een beetje overbodig wordt en of alles nu volledig op dit stuk wordt gebaseerd. Als zaken niet zo helder in dit stuk zijn neergelegd, maar wel in POP II, dan is de vraag wat geldt. Dat brengt hem op de vraag welke status dit stuk heeft. Een van de belangrijke vragen is of er een verordening moet komen of niet. De VVD kan zich vinden in de opstelling van het college om dat voorlopig even niet te doen. Voorlopig is het afwachten of het rijk door externe omstandigheden de provincie dwingt om dit toch te doen, maar hij vreest wel voor procedures in de richting van Raad van State of andere rechterlijke colleges wanneer de gemeenten niet zo braaf zijn als de provincie denkt. Het kan ook zijn dat derde belanghebbenden in zo'n procedure tussen provincie en gemeente zich gaan afvragen wat de status van dit stuk is en hoe het zit met het provinciaal belang. Hoe is de relatie met POP II, dat zorgvuldig en op de geijkte manier is vastgesteld? Hij suggereert als oplossing geen verordening, maar beleidsregels. Die beleidsregels kent de provincie ook en die hebben voor 99% dezelfde status als een verordening, maar beleidsregels hebben alleen als voordeel dat van beleidsregels in bijzondere gevallen gemotiveerd kan worden afgeweken en dat mag bij een juridische verordening niet, want dat is een algemene regel voor alle gevallen. Dit zou dan ook een oplossing van de VVD zijn, namelijk om dit stuk als een beleidsregel

vast te doen stellen. Hiermee heeft de provincie overigens veel ervaring, want bij cultuur en welzijn is heel vaak sprake van beleidsregels.

De heer LAMMERS vraagt of de manier waarop de heer Bomhof nu redeneert, betekent dat de heer Bomhof het voorliggende stuk niet steunt.

De heer BOMHOF antwoordt dat dit volstrekt niet het geval is. Hij geeft alleen aan dat het stuk juridisch van een degelijk fundament moet worden voorzien en dat zijn dan de beleidsregels, zodat dit straks houdbaar kan worden gemaakt in juridische procedures waarbij gemeenten en/of derde belanghebbenden twisten over de uitleg van het provinciaal belang, zodat de rechter niet de vraag hoeft op te roepen wat de status van het stuk is. De status van het stuk wordt sterker indien in de staten het stuk als beleidsregel wordt vastgesteld. De instemming van de Vereniging van Drentse gemeenten (VDG) is er voor dit verhaal op hoofdlijnen en die instemming is er ook van het AFLO. Het is terecht dat de provincie de twee suggesties over het niet opnemen van de provinciale verordening en het belang van open gebieden niet heeft opgevolgd, want anders had de commissie niet van deze onderdelen kennis kunnen nemen. Het is dan ook prima dat deze zijn blijven staan, maar op de derde opmerking over het betrekken van het maatschappelijk veld is niet erg bevredigend geantwoord in de beleidsbrief. Het vooroverleg inzake de bestemmingsplannen in de vorm van de Commissie Afstemming Ruimtelijke Plannen (CARP) verdwijnt en de invloed van het maatschappelijk veld op de bestemmingsplannen verdwijnt daarmee en daarmee die procedures zelf ook. Eigenlijk blijft het AFLO alleen maar bestaan voor de inbreng van het netwerk en het maatschappelijk veld. Hij vraagt zich af of dat wel voldoende is en of er niet meer bij moet. Het college geeft ook aan in het stuk om dit na afloop van deze interimperiode eens te bekijken en dit te evalueren, maar het is toch de vraag of niet eerder al moet worden nagedacht over een vergroting van de inbreng van de maatschappelijke organisaties. In het visiedocument zijn twee punten genoemd waar hij ook nog op in wil gaan. Voor elke uitbreiding van een bedrijventerrein moet een gemeente een ruimtelijk plan insturen. Dat geldt ook voor extra bebouwing voor zorgvoorzieningen en geldt tevens voor de oppervlakten voor opstallen. Hij wijst erop dat de provincie en de gemeenten willen sturen op hoofdlijnen en niet op details. Daarom moet de provincie de gemeenten de ruimte geven zodat niet bij iedere vierkante meter uitbreiding een bestemmingsplanprocedure moet worden gestart. Hij zou dat alleen laten gelden voor substantiële uitbreidingen, zodat bij een kleine bedrijfsuitbreiding deze procedure niet helemaal hoeft te worden gevolgd.

De heer SLAGTER merkt op dat in het stuk staat dat POP II beleidsneutraal moet worden overgenomen. Daar moet hij van uitgaan. Moet dit uitgangspunt nu op onderdelen ter discussie worden gesteld?

De heer BOMHOF vindt de heer Slagter nogal star. In de komende anderhalf jaar is sprake van een experimentele periode waarin alvast vooruit wordt gelopen op de Structuurvisie. Spreker wil hiervoor toch enige ruimte bieden. Bovendien zijn zijn voorstellen geen ernstige aantasting van POP II.

De heer SLAGTER antwoordt dat er in het kader van rechtmatigheid niet kan worden getornd aan wat er in dit document staat.

De heer BOMHOF antwoordt dat dit wel kan.

De heer WESTERHOF merkt op dat Reinder Hoekstra, voorzitter van de Milieufederatie Drenthe, zich voor de tweede maal in een brief, die vorige week zaterdag is verzonden, aansloot bij professor Van Buren, het SP-Eerste Kamerlid Eric Smaling, de journalist Ron Lodewijks en minister Cramer van VROM. Deze prominente figuren hebben één ding gemeen, namelijk dat zij allemaal helder zijn over de situatie die er per 1 juli 2008 geldt in het kader van de ruimtelijke ordening. Als de provincie niet het instrument van de verordening vaststelt, waarin staat wat mag en niet mag binnen deze provincie, dan zal het geschil tussen provincie en gemeenten alleen voor de rechter kunnen worden beslecht. Waarom moet het daarop aankomen, met alle schade en kosten van dien, als door middel van een eenvoudige

verordening het POP II tot eind 2009 kan worden vastgelegd? Natuurlijk gelooft spreker dat er een uitstekende verstandhouding en samenwerking is met de gemeenten. Daar is niets mis mee, maar weet de provincie echt zeker dat alle gemeenten hun bestemmingsplannen op orde hebben?

Weet de provincie zeker dat projectontwikkelaars en producenten c.q. ondernemers geen gebruik zullen maken van de gaten die achteraf toch blijken te zitten in de bestemmingsplannen? In de jungle van bestemmingsplannen die ook Drenthe, net als elke andere provincie, kent is niets zeker. Dat geldt voor de inhoud van deze bestemmingsplannen en de manier waarop mensen daarmee omgaan. Maar al te vaak vindt een onverwachte gebeurtenis plaats die op ongewenste momenten een ongewenste ontwikkeling in gang zet. Dit is allemaal eenvoudig te voorkomen door een verordening vast te stellen. Hij refereert aan een document van het Ministerie van VROM onder de titel van borging van de ruimtelijke belangen van het rijk. Daar staan ook de borgingsmogelijkheden van de provincie in en daar staat duidelijk in dat voor de provincie de verordening, de proactieve aanwijzing en het provinciale inpassingsplan de enige keiharde instrumenten zijn. Indien spreker kijkt naar de status van het voorliggende stuk, dan is het enige dat hij daarover leest is dat POP II op basis van het overgangsrecht onder de nieuwe Wro wordt aangemerkt als een Structuurvisie. Daar is spreker wel benieuwd naar en dat wil hij dan nog wel eens zien. Als een toenemend aantal deskundigen in Nederland opstaat en zegt dat de verordening het enige middel is dat als keihard middel kan worden toegepast om de provinciale belangen vast te leggen, waarom gebeurt dat dan niet? Het is niet voor niets dat vanaf vorig jaar september het Ministerie van VROM nog steeds worstelt met de mogelijkheden om nog extra algemene maatregelen van bestuur af te kondigen over die gebieden waar het rijk onvoldoende vertrouwen heeft in de uitwerking van de nieuwe Wro. Wat is nu de juridische status van dit stuk? Inhoudelijk stelt hij het stuk niet ter discussie, want in dat opzicht is het een gedegen stuk werk.

De heer MEDEMBLIK merkt op dat de worsteling met de verordening inderdaad een lastige is. Wat wordt precies de status van dit stuk in de komende anderhalf jaar? In hoofdstuk 4 gaat het over de samenwerking en professionalisering, wederzijds vertrouwen, collegiaal handelen, open gesprekken en initiatieven en dat vooraf met elkaar wordt nagedacht hoe de ruimte wordt ingericht. In dat geval zou een verordening in dit traject niet erg handig zijn. Gezamenlijk gaan partijen een traject in richting een nieuwe Structuurvisie en hij leest uit dit document dat er een goede relatie is met de gemeenten. Dat wil hij vooral zo houden en de brief van de VDG bekrachtigt dat nog eens. Hij heeft nog een aantal gesprekken gehad met wethouders hierover en daar heeft hij ook geen signalen gehoord dat hiervoor grote angsten bestaan. Hij stemt in met dit stuk en is wel benieuwd hoe het zich verhoudt met POP II en wat de status daarvan is.

De heer LANGENKAMP merkt op dat als hij het goed begrijpt POP II provinciaal belang is geworden. Het beleid in POP II gaat over de mal-contramal, spreidingsbeleid, zonering, contouren en dergelijke. Nadeel is dat er heel veel wordt overlegd met gemeenten en het AFLO spreekt zelfs over het risico op onderonsjes en dat moet niet gebeuren. Vanmiddag komt het eerste onderdeel van het Collegeprogramma aan de orde in de Statencommissie BFE en daarin staat dat wordt samengewerkt met heel veel organisaties en burgers en dat dit moet worden geïntensiveerd. Ook dit hoort bij het relatiebeheer, dus hij vraagt het college de vragen vanuit maatschappelijke organisaties vooral serieus te nemen en dat er in goed overleg gegaan moet worden, zoals dat overigens ook altijd in Drenthe gebruikelijk was. De verordening is een twistpunt en het college kiest ervoor om het niet te doen. GroenLinks neigt ernaar wel voor een verordening te kiezen, omdat het vooral om rechtszekerheid gaat. De heer Bomhof vroeg zich ook af wat er gebeurt als provincie en gemeente voor de rechter komen. De gemeenten kunnen wel goedwillend zijn, maar er kan een burger of bedrijf zijn die de gemeente dwingt iets te doen. Voor de rechter denkt spreker dat dit overgangsprogramma dan niet het vigerende beleid is, maar het nieuwe verhaal vanuit het rijk en dan gaat de provincie bij de Raad van State nat op dit punt. In die zin is hij wel voor een verordening. Ook vanuit het rijk zullen er wel verordeningen komen en het is goed om daar vast op vooruit te lopen, want dan is de provincie tenminste op tijd. Het tijdschema kan namelijk ook erg krap zijn en als pas over anderhalf jaar moet worden begonnen met een verordening, dan denkt spreker

dat dit te laat is. Er werd gezegd dat het POP II beleidsneutraal wordt ingebracht, maar hij las ergens dat bij kleinschalig kamperen wordt uitgegaan van 40 plaatsen. Waar komt dat getal van 40 vandaan?

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat het document dat voorligt, een beleidsarm document is en gefilterd door de bril van wat nu het provinciaal belang is in het huidige POP. Spreekster denkt dat dit op een goede en zorgvuldige manier tot stand is gekomen. Het traject is ook zorgvuldig verlopen en de provincie heeft verschillende malen zowel ambtelijk als bestuurlijk met de VDG gesproken en ook de VDG kan zich hierin vinden. De vraag die voorligt is of er wel of geen verordening moet komen. Vooropgesteld wordt dat dit college niet tegen een verordening is. Bij het vorige agendapunt heeft zij aangegeven bezig te zijn met een nieuwe omgevingsvisie en het kan best zo zijn dat zij al werkende weg tot de ontdekking komt dat voor onderdelen als de KRW of andere onderdelen een verordening moet worden opgelegd. De commissie weet dat het rijk ook heel druk doende is om met allerlei zaken in de richting van de provincies te komen. Het lijkt spreker ook verstandig om te kijken waar het rijk nu mee komt, alvorens inderdaad de discussie te beslechten door aan te geven wat de provincie gaat doen. Dat is te prematuur. Het college is dus niet tegen een verordening, maar het lijkt haar een goede werkwijze om gedurende de fase van het nieuwe omgevingsbeleid te kijken waar op enig moment wel of geen verordening moet worden vastgesteld. Dat is de keuze van dit college en die keuze is ook gebaseerd op het idee dat partijen elkaar moeten overtuigen en niet overrulen en op basis van tweezijdige communicatie. Als spreker kijkt hoe op dit moment wordt samengewerkt met de gemeenten, dan vindt zij dat dit uitgangspunt boven tafel moet worden gehouden. Zij vindt het van enige achterdocht getuigen door steeds op deze manier te werken en ineens aan te geven dat gemeenten niet worden vertrouwd en dat er in het kader van de nieuwe Wro een verordening van toepassing wordt. Op deze manier gaan partijen niet met elkaar om. Een belangrijk andere element daarbij is dat al anderhalf jaar met gemeenten samen wordt geanticipeerd op de nieuwe Wro en tot op heden hebben zich daarbij geen ongelukken voorgedaan. Integendeel, in het kader van het relatiebeheer, dat ook al in gang is gezet, komt de provincie tot een andere verstandhouding met de gemeenten. De gemeenten juichen dat ook toe. Het uitgangspunt is dat er in het voortraject wordt overlegd en dat gemeenten wel aangeven in welke richting er wordt gedacht, maar dat dit samen met de provincie wordt kortgesloten.

De heer WESTERHOF vraagt wat er nu mis mee is om het document met betrekking tot de invoering van de nieuwe Wro om te zetten in een verordening?

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat het niet zo simpel is. Zo gaat de provincie ook niet met gemeenten om. Zij heeft zojuist uitgelegd welke werkwijze er op dit moment wordt gehanteerd en zij vindt het een dolksteek in de rug om vanuit die goede samenwerking ineens eenzijdig een verordening op te leggen. Samen met de gemeenten anticipeert de provincie al anderhalf jaar op de nieuwe Wro en er zijn in die tijd geen ongelukken gebeurd. De heer Bomhof vraagt of er geen beleidsregel kan worden gemaakt. Er wordt inderdaad ook met beleidsregels gewerkt, maar spreker is van mening dat er nog niets is te zeggen over of zaken bij de rechter stand houden of niet, want er is tot op dit moment geen jurisprudentie. Degenen die graag een verordening wilden, hebben ook aangegeven dat de provincie geen poot heeft om op te staan bij de rechter. Nogmaals, er is nog geen jurisprudentie en spreker is ervan overtuigd dat dit op basis van vertrouwen en communicatie binnen deze provincie kan. Daar komt nog een ander punt bij, want de provincie werkt niet volledig in de blinde, want er is afgesproken om een deelproject tijdens de procedure van het omgevingsbeleid in het leven te roepen, waarbij monitoring wordt ingevoerd gedurende de anderhalf jaar dat het POP nog geldt. Die input vanuit de monitoring wordt als vanzelfsprekend ook gebruikt om een keuze te maken of er aan het einde van het traject wel of geen verordening wordt vastgesteld. Voor dit document wordt daar niet voor gekozen. Nogmaals, er is al anderhalf jaar gewerkt met een quick scan en ongelukken hebben zich nog niet voorgedaan. De heer Bomhof pleit voor een beleidsregel, maar enerzijds roept de heer Bomhof op bij de les te blijven en anderzijds wil hij versoepeling.

De heer BOMHOF antwoordt dat hij een apart verhaal heeft gehouden over de stevigheid van het juridisch fundament door middel van een verordening of een beleidsregel en over de inhoudelijke kant had hij een paar opmerkingen over enige versoepeling. Dat zijn twee aparte sporen.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat zij dit weet, maar vindt het verhaal toch wat op twee gedachten hinken. Er is aan de andere kant ook altijd nog de Provinciale omgevingsverordening. Gedurende de anderhalf jaar dat er gewerkt zal worden met dit document, zal het college, gezien de ervaringen en het onderlinge vertrouwen tussen provincie en gemeenten, ervoor kiezen het op deze manier te doen en niet met een verordening te gaan werken.

TWEEDE TERMIJN

De heer LANGENKAMP hoort het de gedeputeerde nu iets anders zeggen dan in het stuk staat. In het stuk staat dat er anderhalf jaar lang geen verordening komt en nu zegt de gedeputeerde dat als het nodig is er wel een verordening komt. Dat laatste is ook afhankelijk van wat het rijk doet. Hij heeft het idee dat de gedeputeerde het idee van de verordening niet absoluut afwijst en dat er werkende weg wordt gekeken of het wel of niet nodig is en dan wordt het precies ingevuld. Dat zou een goede tussenstap zijn.

De heer BOMHOF heeft nog geen antwoord gehad op zijn zorg over het betrekken van de maatschappelijke organisaties die nu vanwege het wegvallen van de CARP in het onzekere zijn. Op pagina 13 gaat het over de zorgvoorzieningen die mogelijk zijn en die vrijkomen in bestaande gebouwen. Hij wil daar nadrukkelijk bij opmerken dat het ook bij de bijgebouwen zou moeten. Er moet dan ook naar het doel worden gekeken waar het hoofd- en bijgebouw voor worden gebruikt en niet zozeer om het verschil tussen hoofdgebouw of bijgebouw. Het is de VVD in wezen om het even of dit nu bij de verordening wordt gedaan of later, maar hij vreest nog steeds dat er straks bij de Raad van State grote problemen zullen komen. Uiteraard is er nog geen jurisprudentie over deze verordening, maar deze is er wel over beleid in algemene zin, zoals dit wordt gevoerd door waterschappen, gemeenten en provincie, en waarin wordt geprobeerd dit bij instellingen, lagere overheden en burgers neer te leggen. Dat moet via of een verordening worden gedaan of via beleidsregels. Daarvoor zijn in het bestuursrecht duidelijke aanknopingspunten en dat wordt niet gedaan door het in het onzekere te laten. Hij verwacht dat als dit nu niet gebeurt, het college daar straks een groot probleem mee krijgt en dat is onnodig. Hij vraagt het college dit nog eens heel goed te laten uitzoeken.

De heer LAMMERS hoort de heer Bomhof in het verlengde van zijn eerste termijn praten. Overweegt de heer Bomhof een amendement op deze notitie in te dienen?

De heer BOMHOF wacht eerst het antwoord van het college af en zal daarna kijken wat hem verstandig lijkt.

De heer WESTERHOF heeft gehoord dat afhankelijk van de ontwikkelingen wordt gekeken of er een noodzaak bestaat om tot een verordening te komen. Tijdens een spel kunnen de spelregels niet worden veranderd, dus mocht er ergens een kink in de kabel komen, dan staat de provincie bij de Raad van State en zou het kunnen gebeuren dat de provincie nat gaat. Willen de staten dat? Het zou niet goed zijn indien een discussie die binnen Drenthe thuis hoort, in Den Haag bij de Raad van State moet worden beslecht. Dat geldt te meer nu het ministerie ook aangeeft dat de provincie drie instrumenten heeft in plaats van alleen maar die van de verordening. De provincie kan die instrumenten dan toch gebruiken? Hij voelt er niet voor om maar te vertrouwen op de blauwe ogen van de gemeenten in Drenthe.

De heer SLAGTER merkt op dat er een discussie over rollen en taken is geweest en er is een rapport geweest over de commissie Welzijn, dat ook ging over vertrouwen en wantrouwen in elkaar. Spreker vindt dat dit voor de eerste keer een proces is waarin partijen kunnen aantonen elkaar te vertrouwen.

Het is een uitstekende gelegenheid om de verantwoordelijkheid die nu wettelijk bij gemeenten ligt ook in de uitvoering te toetsen. Gemeenten kunnen er zich bij bouwplannen en bouwlocaties niet langer achter verschuilen dat de provincie iets niet wil of dat de provincie iets heeft vastgelegd. Ontwikkelingsgericht worden nu verantwoordelijkheden neergelegd op een plek waarvan de burgers goed kunnen zien waar die verantwoordelijkheid ligt. Dit biedt dus best kansen en dat er zich in de komende anderhalf jaar doemscenario's zullen aandienen, is iets waar hij niet in gelooft omdat er echt niet met blanco beleid wordt gewerkt. Zo is er een voorgeschiedenis en een Provinciale omgevingsverordening, zodat er wel instrumenten zijn waarmee de provincie zich in een juridische procedure kan verweren. Die anderhalf jaar is een uitstekende gelegenheid om te kijken of het veld ontwikkelingsgericht met elkaar kan omgaan. De SP zit duidelijk in een tweespalt. Aan de ene kant vindt die partij belangrijk wat de burger wil en dat de stem van de burger wordt gehoord, maar aan de andere kant moet de provinciale overheid volgens de SP de overige gesprekspartners wel gelijk even de pin op de neus zetten door middels een verordening duidelijk te maken dat niet over alle wensen kan worden gesproken.

De heer LAMMERS is blij met het antwoord van de gedeputeerde. Zij heeft een regel uit zijn eerste termijn geciteerd om aan te geven waarom zij op dit moment geen verordening wil. Daar kan hij zich in vinden. Hij is blij dat zij zegt dat tot nu toe de samenwerking met de gemeenten alle moed en hoop geeft dat het goed zal blijven gaan. Daar gaat hij ook vanuit. Hij is benieuwd hoe zij op de opmerkingen van de heer Bomhof zal reageren, want die heeft zijn mening nog niet opgemaakt en wellicht dat hij dan na het antwoord van de gedeputeerde kan aangeven of hij het stuk steunt.

De heer WESTERHOF zal volgende week in de statenvergadering een motie indienen over deze kwestie.

Mevrouw HAARSMA antwoordt dat de heer Langenkamp terecht heeft geconstateerd dat dit college niet tegen een verordening is. Integendeel, dat is helemaal niet zo. Het college heeft wel gezegd dat gedurende de anderhalf jaar ervaring wordt opgedaan, dat gekeken wordt wat er speelt bij gemeenten en op basis van het onderlinge vertrouwen heeft dat een goede kans van slagen. De provincie gaat echter ook monitoren en kijken wat er van de kant van het rijk op de provincie afkomt en wat er tijdens de discussie over de Structuurvisie op de provincie afkomt. Het college gebruikt dus de ervaring van de komende anderhalf jaar en op het moment dat het nieuwe omgevingsbeleid wordt vastgesteld wordt er dan gekeken of er überhaupt een verordening komt. Zij is er dus niet op tegen dat een verordening wordt vastgesteld, maar wel op dit moment in de overgangsfase van het huidige POP. Als dan de heer Westerhof meent dat de provincie nat gaat bij de Raad van State, dan valt dat nog maar te bezien. Er moet ook lef worden getoond en als het gaat om de nieuwe Wro is het uitgangspunt centraal, wat centraal moet en decentraal wat decentraal kan. In dat kader moeten decentrale partijen, zoals gemeenten, de gelegenheid krijgen om dit waar te maken en niet gelijk op basis van wantrouwen een verordening vaststellen waarin alles al van de kant van de provincie wordt ingekaderd. Zo zit spreker hierin en de rest van het college ook. De heer Bomhof zegt dat hij er nog eens door deskundigen naar wil laten kijken. Deze provincie heeft heel deskundige ambtenaren in huis en die ambtenaren zijn zo deskundig dat zij in het land, bij juristen en bij het Ministerie van VROM informeren of en hoe dit nu wel of niet kan. Uiteraard zijn er tegenbewegingen en deskundigen die tegengestelde uitspraken doen, maar dat is nu juist het boeiende aan dit proces. Het college kiest ervoor om de kansen aan gemeenten te geven. De heer Bomhof vroeg zich af hoe het zit met de brief die vorige week zaterdag door de Milieufederatie is verzonden. In 1998 is het al afgeschaft dat de Milieufederatie en andere partijen inbreng hadden in het CARP en de Milieufederatie is nu dus ook, net als daarvoor, zelf verantwoordelijk voor de reactie richting gemeenten. Er verandert dus niets. De provincie betreft alle stakeholders met wie in fase 1 is gesproken hierbij en ook in fase 2 zullen dezelfde partijen bij de nadere uitwerking worden betrokken. Ook wil het college ervoor zorgen dat de stakeholders bij de monitoring een rol kunnen spelen. Op die manier worden zij keurig meegenomen in het hele traject. Zij onderschrijft het verhaal van de heer Slagter.

De VOORZITTER sluit de beraadslagingen op dit punt.

6. Mededelingen

Mevrouw KLIP deelt mee dat zij in de vorige commissie heeft aangegeven dat zo spoedig mogelijk nadat het college zich had gebogen over de huidige situatie met betrekking tot het TT-circuit, zij daarover bij de commissie terug zou komen. Er is gisteren uitvoerig in het college gesproken over de huidige situatie en zij heeft de afgelopen week contact gehad met het Ministerie van VROM en het bestuur van het TT-circuit, evenals met de omwonenden en de organisaties. Het college is trots op het circuit en de lijn van de provincie is al heel lang dat wordt gestreefd naar een optimale en flexibele invulling van de twaalf dagen regeling. De uitspraak van de Raad van State was een streep door die ambitie, maar er gloort licht aan de einder, want ook bij VROM is er beweging. Het Ministerie van VROM constateert namelijk dat uit de uitspraken van de Raad van State en de overwegingen die de Raad van State gebruikt blijkt dat de intentie van de wetgever eigenlijk niet goed in de regelgeving naar voren is gekomen. Zij citeert voor een deel uit een van de mails van het ministerie, namelijk dat "de intentie is dat uitzonderlijke bedrijfssituaties met een maximum van twaalf dagen niet bepalend moeten zijn voor de geluidsbelasting en de daarbij behorende planologische beperkingen en vergunningvoorschriften". Even verderop zegt het ministerie in die mail dat het ook "niet nodig is om aparte regelgeving te maken, maar dat dit ook met een algemene maatregel van bestuur kan". Dat betekent een betere uitleg van de bedoeling van de wet en dat betekent dus dat er twaalf dagen beschikbaar zijn voor racerij en een flexibel invullen van dat programma. Spreekster roept de commissieleden op om politieke druk via de eigen partijlijn vorm te geven. Sommige partijen hebben dat al gedaan en het college zet de lobby op dit punt ook onverminderd versterkt voort, in de hoop om daar op korte termijn via de frontlijn voor die twaalfdagen-regeling een formulering te krijgen die in lijn ligt met de ambities van dit college en de staten. Dat biedt bovendien meer mogelijkheden voor het TT-circuit.

De heer BOMHOF merkt op dat die algemene maatregel van bestuur eerst in ontwerp zal worden gepresenteerd. Dan is het de vraag of het college bereid is om te gedogen dat het TT-circuit in afwachting van het definitief worden van die algemene maatregel van bestuur alvast gaat handelen in de geest van die algemene maatregel van bestuur.

Mevrouw KLIP zal over deze suggestie in de brede boezem van het college nadenken, maar de heer Bomhof weet natuurlijk als geen ander dat een betrouwbare overheid wel is gehouden aan de uitspraken van de Raad van State en spreekster heeft ook vorige keer aangegeven dat zij haar uiterste best heeft gedaan met in- en externe kennis om de races van de Champ Cars voor elkaar te krijgen. Zij neemt de suggestie van de heer Bomhof mee naar het college.

De heer BATS merkt op dat staatssecretaris Huizinga vanmorgen om 11.00 uur heeft meegedeeld dat provincies en de stadsregio's is toegezegd om in 2008 toch een groot deel van de door de provincies gevraagde loon- en prijsindex uit te keren binnen de BDU Verkeer en Vervoer. Dat bedrag bedraagt € 16 miljoen. Daarnaast heeft zij aangegeven om actief te ondersteunen dat de provincies een reële prijsstijging wordt toegestaan van het openbaar vervoer in de vorm van verhoging van de prijzen voor strippenkaarten en abonnementen voor stads- en streekvervoer in 2009. Dat is voor de provincie een vreugdevolle mededeling, omdat daarmee de bonden ook weer vrij zijn de chauffeurs te vragen volop te gaan rijden.

7. Sluiting

De VOORZITTER sluit de vergadering om 12.00 uur.

Vastgesteld in de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid
van 10 september 2008

, voorzitter

, commissiegriffier

TOEZEGGINGEN

Gedaan in de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid van woensdag 18 juni 2008

Pagina

- 7 De heer BATS zegt toe uit te zoeken of en wanneer het MEP aan de Staten wordt voorgelegd.
- 18 Mevrouw HAARSMA zegt toe dat de zaken die door de commissie zijn genoemd in het kader van Integraal Omgevingsbeleid en die niet in de bouwstenen zijn teruggekomen, onderzocht zullen worden en vóór 10 september 2008 zal zij deze commissie dan een lijst overhandigen waarop is aangegeven of deze zaken uiteindelijk wel of niet zijn vertaald in de bouwstenen.

Lijst van toezeggingen Statencommissie Omgevingsbeleid

(tot en met vergadering van Provinciale Staten van 25/26 juni 2008 bijgewerkt)

Nr	Datum toezegging	Korte termijn (binnen 3 maanden)	Afdoening	✓
1.	28-11-2007 SC OGB	Mevrouw HAARSMA zal aandacht vragen voor de jongeren en de mogelijkheid voor het volgen van leerwerktrajecten bij het project Herstructurering groenzones Bargeres te Emmen navragen.		✓
2.	20-02-2008 SC OGB	De heer BATS zegt toe dat bij de daadwerkelijke behandeling van de varianten van de N34, waarover de commissie zich moet uitspreken, alle details en elementen zullen worden meegenomen.		
3.	20-02-2008 SC OGB	De heer BATS zegt toe deze varianten ook terug te koppelen aan de bevolking van Ees.		
4.	02-04-2008 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe informatie over bodemsaneringslocaties toe te zenden, hetzij in de definitieve nota hetzij separaat.		
5.	02-04-2008 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe het onderzoeksrapport over CO ₂ -opslag toe te zenden.		
6.	23-04-2008 PS	De heer BATS kondigt aan dat de Voorjaarsnota 2008 cofinancieringsvoorstellen zal bevatten en dat het college in de periode september/oktober stap voor stap terugkomt bij de staten met de projecten.		✓
7.	21-05-2008 SC OGB	De heer BAAS zegt toe dat hij de heer Westerhof schriftelijk zal informeren over de stand van zaken met betrekking tot de websites "Da's nou Drenthe" en VVV Drenthe.		
8.	21-05-2008 SC OGB	De heer MUNNIKSMa zal de vraag van de heer Westerhof over monitoring van gentechnologie schriftelijk beantwoorden.		✓
9.	21-05-2008 SC OGB	De heer BATS zegt toe de resultaten van het onderzoek naar de kwaliteit van de fietspaden in Drenthe van de ENFB te zullen opvragen en daar bij de commissie op terug te komen.		
10.	21-05-2008 SC OGB	De heer BAAS zegt toe de vraag van de heer Bomhof over het Centraal Meldpunt Milieuklachten schriftelijk te beantwoorden.		
11.	21-05-2008 SC OGB	De heer Bats zegt toe dat hij alles wat hij heeft gehoord over het Programma van Eisen (PvE) in de commissievergadering van 21 mei 2008 mee zal nemen naar het dagelijks bestuur van het OV-bureau en het daar zal inbrengen en daar zijn visie op zal loslaten.		✓
12.	18-06-2008 SC OGB	De heer BATS zegt toe uit te zoeken of en wanneer het MEP aan de Staten wordt voorgelegd.		

13.	18-06-2008 SC OGB	Mevrouw HAARSMA zegt toe dat de zaken die door de commissie zijn genoemd in het kader van Integraal Omgevingsbeleid en die niet in de bouwstenen zijn teruggekomen, onderzocht zullen worden en vóór 10 september 2008 zal zij deze commissie dan een lijst overhandigen waarop is aangegeven of deze zaken uiteindelijk wel of niet zijn vertaald in de bouwstenen.		
		Lange termijn		
1.	29-05-07 PS	De heer LOOMAN zegt toe dat het geld uit de bestemmingsreserve stads- en dorpsvernieuwing in 2008 wordt uitgegeven en dat die reserve daarna wordt opgeheven.		
2.	14-11-2007 PS	De heer MUNNIKSMa zegt toe dat het college in een volgende commissievergadering met een voortel komt voor een meer frequente monitoring van de vuilstort.		
3.	28-11-2007 SC OGB	De heer MUNNIKSMa zegt toe dat hij midden 2008 met een rapportage zal komen waaruit blijkt waar Landschapsbeheer Drenthe op dat moment staat.		
4.	28-11-2007 SC OGB	De heer MUNNIKSMa zegt toe dat de functie van programmacoördinator actief door de provincie wordt opgepakt omdat die ontwikkelingsperspectieven uit het rapport Natuurlijke recreatie Drenthe het komende jaar van de grond moeten komen.		√
5.	23-04-2008 PS	De heer BATS herhaalt zijn toezegging, gedaan in de vergadering van de Statencommissie BFE van 16 april 2008 dat het college aan het eind van het jaar komt met een visie op de mogelijkheden van een stedelijk netwerk Meppel-Zwolle.		
6.	23-04-2008 PS	De heer BATS zegt toe de heer Langenkamp te zijner tijd te zullen informeren over de opvattingen van de stuurgroep ZZL over het verzoek zichzelf niet op te heffen maar in de "slaapstand" te gaan.		
7.	21-05-2008 SC OGB	De heer BATS zegt toe dat hij de voortgangsrapportages van de N34, die Rijkswaterstaat periodiek naar het college stuurt, integraal aan de commissie zal doorsturen ter kennisname.		
8.	21-05-2008 OGB	De heer BATS zegt toe te zijner tijd terug te zullen komen op de vraag van de heer Slagter naar contractmanagement in het weg- en waterbeheer en de beoogde effecten daarvan in de periode tot 2014.		

		Moties		
M2 PvdA	04-07-2007	Adequate OV-vervoersverbinding Roden-Groningen (opdracht aan OV-bureau) met andere financieringsvormen (tariefstelling).	Opdracht is verstrekt aan het OV-bureau	√
M1 PvdA	23-04-2008 (PS)	PS verzoeken GS te bewerkstelligen dat de laatste fase van het zogenaamde Kolibri-project, de sneltram tussen Groningen en Assen, wordt opgenomen in MIRT vanaf 2020, dan wel anderszins te onderzoeken of het laatste gedeelte van Kolibri-project op een andere wijze kan worden gefinancierd naast het RSP, en Provinciale Staten in het najaar van 2008 hierover te berichten.		
M5 CU CDA PvdA VVD	23-04-2008 (PS)	PS verzoeken GS Staatsbosbeheer expliciet te wijzen op haar verantwoordelijkheid om in deze omstandigheden medewerking te verlenen aan de totstandkoming van de uitbreiding van de zandwinning Gasselterveld, met gebruikmaking van de beschikbare middelen om dit te realiseren.		
M1 CDA VVD PvdA GL	04-06-2008 (PS)	GS wordt verzocht om inzake de ombouw van de keersluis te Zwartsluis in een schutsluis te bevorderen dat de regionale partijen met het rijk een oplossing vinden voor de financiering van de meerkosten van de voorkeursvariant. Provinciale staten zullen via hun fracties in de Tweede Kamer bevorderen dat de in het MIRT geraamde € 42 miljoen wordt aangewend voor deze variant.		
M6 PvdA	25-06-2008 (PS)	PS verzoeken GS om een financiële regeling in te stellen die het voor een grotere groep woningbezitters mogelijk maakt energiebesparende maatregelen te treffen.		
M8 SP	25-06-2008 (PS)	PS dragen GS op om: <ul style="list-style-type: none"> - te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om in het najaar van 2008 versneld te starten met projectpartijen, waaronder LTO-Noord, met de combinatie van asbestverwijdering en stimulering van zonne-energie; - het onderzoek te verbreden naar andere sectoren; - bij de begroting te komen met een planopzet en een financieringsvoorstel. 		
M23 CU	25-06-2008 (PS)	PS verzoeken GS om op het gebied van mitigatie financiële instrumenten in te zetten, waarbij initiatieven vanuit de markt een extra stimulans krijgen en anderen worden verleid goede prestaties te leveren.		